

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології
кафедра теорії та історії соціології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ДИСКУРСИ РОСІЙСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ЄВРОПІ
(НА ПРИКЛАДІ ПУБЛІКАЦІЙ У ФІНЛЯНДІЇ, НІМЕЧЧИНІ ТА СЕРБІЇ)**

Спеціальність: 054 Соціологія

Освітня програма: Соціальні технології

Освітній ступінь: магістр

Кваліфікація: магістр соціології

Автор:

Бігдан Олександр Андрійович,
студент магістратури, oleksandr.bihdan@knu.ua

Науковий керівник:

Дейнека Артемій Вадимович,
кандидат соціологічних наук, асистент, artemydeineka@knu.ua

Магістерська робота допущена до захисту

рішенням кафедри теорії та історії соціології

Протокол № _____ від " ____ " _____ 20__ р.

Зав. кафедри _____ проф. Судаков В. І. підпис

Київ 2025

Реєстрація	_____	_____	_____
	номер	дата	підпис лаборанта кафедри
Рекомендовано до захисту	_____	_____	_____
	підпис наукового керівника	ім'я, ПРІЗВИЩЕ	наукового керівника
Результат захисту	_____	_____	_____
	оцінка	дата	захисту
Голова ЕК	_____	_____	_____
	підпис	ім'я, ПРІЗВИЩЕ	
Члени ЕК	_____	_____	_____
	підпис	ім'я, ПРІЗВИЩЕ	
	_____	_____	_____
	підпис	ім'я, ПРІЗВИЩЕ	
	_____	_____	_____
	підпис	ім'я, ПРІЗВИЩЕ	
Секретар ЕК	_____	_____	_____
	підпис	ім'я, ПРІЗВИЩЕ	

Анотація. У магістерській роботі здійснено критичний дискурс-аналіз та інтент-аналіз публікацій у фінських, німецьких і сербських ЗМІ, присвячених культурній дипломатії Російської Федерації після початку повномасштабного вторгнення в Україну. Дослідження зосереджене на виявленні ключових фреймів, символічних стратегій та інтенцій, які структурують репрезентацію Росії як культурного актора. У роботі також розглянуто реакцію на культурну дипломатію РФ у трьох країнах із різним ступенем політичної близькості до Росії. Використано методологічний інструментарій критичного дискурс-аналізу (КДА) та інтент-аналізу у поєднанні з елементами фрейм-аналізу. Результати вказують на залежність медійних репрезентацій від політичного контексту, ступеня геополітичної конфронтації та символічної легітимності культурного впливу.

Ключові слова: культурна дипломатія, дискурс-аналіз, Російська Федерація, ЗМІ, символічна влада.

Abstract. This master's thesis applies critical discourse analysis and intent analysis to examine publications in Finnish, German, and Serbian media concerning the cultural diplomacy of the Russian Federation after the full-scale invasion of Ukraine. The research identifies key frames, symbolic strategies, and communicative intentions that shape the representation of Russia as a cultural actor. The study also analyzes national reactions to Russian cultural diplomacy across three countries with varying degrees of political affinity with Russia. The methodological framework combines critical discourse analysis (CDA), intent analysis, and frame analysis. The findings reveal that media representations depend on the political context, the intensity of geopolitical confrontation, and the symbolic legitimacy of cultural influence.

Keywords: cultural diplomacy, discourse analysis, Russian Federation, media, symbolic power.

Зміст

ВСТУП.....	4
Розділ 1. Теоретичні концепти культурної дипломатії.....	10
1.1. Культурна дипломатія як інструмент символічної влади	10
1.2. Поняття культурної дипломатії: міждисциплінарні підходи.....	12
1.3. Можливі методологічні підходи.....	13
Розділ 2. Культурна дипломатія РФ у Європі: дискурсивні репрезентації у публікаціях	20
2.1. Політика культурної дипломатії РФ: інститути, меседжі, цілі	20
2.2. Культурна дипломатія Росії у Фінляндії: медіавідображення після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну	22
2.3. Культурна дипломатія Росії у Німеччині: медіавідображення після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну	24
2.4. Культурна дипломатія Росії у Сербії: медіавідображення після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну	28
Розділ 3. Репрезентація культурної дипломатії Росії у європейському медіа-дискурсі.....	32
3.1. Інтент-аналіз висловлювань високопосадовців щодо культурної дипломатії РФ..	32
3.2. Репрезентації та ставлення до культурної дипломатії РФ в Фінляндії Німеччині і Сербії - порівняння	34
3.3. Хід і структура проведення дослідження	41
Висновки та перспективи дослідження	43
Список використаних джерел.....	48
ДОДАТКИ	55
Додаток А	55
Додаток Б.....	60
Додаток В.....	64
Додаток Г	69

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та зростання інформаційних потоків культурна дипломатія набуває стратегічного значення як інструмент впливу на міжнародну аудиторію. Вона дозволяє державам формувати позитивний імідж, просувати свої культурні цінності та зміцнювати зв'язки з іншими країнами через культурні, освітні та гуманітарні ініціативи. Такі практики сприяють розширенню політичного впливу та зміцненню міжнародного авторитету держави.

З позиції соціологічного підходу, культурна дипломатія може розглядатися як форма легітимної влади, що підкріплюється символічними ресурсами. У своїх працях Макс Вебер визначає легітимну владу як здатність нав'язувати свою волю іншим суб'єктам навіть всупереч їхньому опору, якщо ця влада визнана легітимною (Weber, 1978). У цьому сенсі культурна дипломатія виступає механізмом, за допомогою якого держава формує не лише політичний, але й культурний консенсус, впливаючи на уявлення та установки міжнародної аудиторії.

Російська Федерація активно використовує культурну дипломатію як елемент своєї зовнішньої політики. Особливого значення це набуло після анексії Криму у 2014 році та повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році. Через підтримку культурних центрів, мовних програм, мистецьких заходів та інших ініціатив, Росія прагне впливати на громадську думку в інших країнах, просуваючи свої наративи та ідеологічні конструкції. Як відзначають дослідники (Van Herpen, 2016; Tolz, 2017), культурна дипломатія в цьому випадку стає частиною гібридної стратегії, спрямованої на легітимацію зовнішньої політики Росії у міжнародному інформаційному просторі.

Вивчення репрезентації культурної дипломатії РФ у медійному дискурсі європейських країн дозволяє виявити, яким чином культурні ініціативи Росії сприймаються в різних політичних контекстах. Особливу увагу варто звернути

на Фінляндію, Німеччину та Сербію, де висвітлення культурних проєктів Росії має суттєві відмінності залежно від політичного ставлення до Москви. Фінляндія була обрана як приклад північної європейської країни, яка після багаторічного нейтралітету приєдналася до НАТО. Такі дії спрямовані на делегітимацію фінських інституцій і провокують суспільну поляризацію (European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats, 2024). Німеччина, як провідна держава Західної Європи, тривалий час підтримувала стратегічне партнерство з Росією. Проте після початку повномасштабного вторгнення РФ до України у 2022 році німецька зовнішньополітична стратегія зазнала радикальної трансформації. Концепт «Zeitenwende» позначив перегляд традиційної політики стриманості й початок жорсткішого курсу, зокрема і в гуманітарній сфері, що безпосередньо вплинуло на сприйняття культурної дипломатії РФ (Meister, 2022). Сербія репрезентує південно-східний регіон Європи та характеризується тісними історичними, релігійними й політичними зв'язками з Росією. Попри формальну орієнтацію на євроінтеграцію, Сербія не підтримала санкції проти РФ після 2022 року та продовжує активно взаємодіяти з російськими культурними інституціями. У публічному дискурсі постійно відтворюється наратив про «слов'янське братерство», який зміцнює культурну легітимність присутності Росії в сербському політичному та інформаційному просторі (Youvan, 2024).

Об'єктом дослідження є культурна дипломатія як соціальне та дискурсивне явище.

Предметом дослідження виступають дискурсивні репрезентації культурної дипломатії Російської Федерації у публікаціях фінських, німецьких та сербських медіа й аналітичних платформ.

Мета роботи – виявити основні наративи, фрейми та символічні образи, через які репрезентується культурна дипломатія РФ у європейському медійному просторі, а також проаналізувати особливості рецепції цих

дискурсів у контексті політичних відносин між РФ та відповідними державами.

Завдання дослідження передбачають:

1. Визначити основні теми, фрейми та інтерпретаційні стратегії у висвітленні культурної дипломатії РФ у ЗМІ Фінляндії, Німеччини та Сербії.
2. Проаналізувати тональність (позитивну, негативну, нейтральну) медійних репрезентацій.
3. Встановити, які інструменти культурної дипломатії РФ згадуються найчастіше і в якому контексті.
4. Дослідити образ Росії як культурного актора у відповідних національних інформаційних полях.
5. Простежити динаміку змін у репрезентаціях культурної дипломатії РФ упродовж десятиліття з урахуванням ключових політичних подій (анексія Криму, повномасштабне вторгнення, дипломатичні кризи тощо).

Гіпотези дослідження наступні: після 24.02.2022 тональність медіа щодо культурної дипломатії Росії стала критичною, особливо в країнах із проєвропейською або антиросійською орієнтацією (Фінляндія, Німеччина); Реакція на культурну дипломатію Росії після початку повномасштабної війни в Україні залежить від політичного контексту: у Фінляндії та Німеччині вона сприймається як загроза, а в Сербії – як нейтральне або позитивне явище; критичний дискурс-аналіз дозволяє виявити ідеологічні стратегії делегітимації культурної дипломатії РФ у текстах ЗМІ; Інтент-аналіз висловлювань високопосадовців Фінляндії, Німеччини та Сербії дозволяє виявити узгодженість між офіційною риторикою та зовнішньополітичною позицією держави щодо культурної дипломатії РФ.

Робота ґрунтується на методології якісного аналізу дискурсу (зокрема, в інтерпретаціях Т. ван Дейка, Н. Ферклау та М. Фуко), доповненого фрейм-аналізом та елементами компаративного підходу. Така аналітична рамка дозволяє не лише реконструювати зміст дискурсу, але й виявити його структурну організацію, механізми легітимації та підсвідомі ідеологеми, що відображають ширший політичний контекст.

Німеччина є провідною економічною та політичною силою Європейського Союзу з розвиненими демократичними інститутами та активним громадянським суспільством. Її складні історичні взаємини з Росією, що варіюються від періодів тісної економічної кооперації до епох глибокої ідеологічної конфронтації, створюють динамічний контекст для дослідження культурного діалогу (U.S. Department of State, 2023).

Згідно з дослідженням Українського інституту, російська культурна дипломатія в Німеччині представлена розгалуженою мережею державних та недержавних акторів, включаючи Росспівробітництво, Фонд «Русский мир» та інші організації, які активно просувають проросійські наративи через культурні заходи, освітні програми та медіа-ресурси (Український інститут, 2023).

Особливу увагу заслуговує наявність значної російськомовної спільноти в Німеччині, яка є цільовою аудиторією для російських культурних ініціатив. За даними Федерального статистичного управління Німеччини, у 2023 році в країні проживало близько 302 315 осіб, народжених у Російській Федерації, що становить одну з найбільших російських діаспор у Західній Європі (Statistisches Bundesamt [Destatis], 2025). Дослідження показують, що після 2022 року спостерігається зростання критичного ставлення до російських культурних програм серед німецького населення, що свідчить про зміну сприйняття Росії в німецькому суспільстві (Protsiuk, Prokhorova, & Dubyk, 2024).

Сербія, розташована на перетині Південно-Східної Європи, має глибокі

історичні, культурні та релігійні зв'язки з Росією, що робить її важливим об'єктом для вивчення впливу російської культурної дипломатії. Традиційно розглядаючись як держава зі спільними слов'янськими та православними коренями з Росією, Сербія підтримує особливі політичні, економічні та культурні зв'язки з Москвою, що часто контрастує з її офіційною проєвропейською орієнтацією (Balkan Insight, 2024).

За даними Міністерства внутрішніх справ Сербії, з лютого 2022 року до середини 2023 року понад 30 000 росіян зареєстрували тимчасове проживання в Сербії, що пов'язано з політичною ситуацією в Росії та Україні. Відповідно до останніх даних, у країні проживає близько 50 000 російських громадян, які активно залучаються до культурних програм, організованих російськими інституціями (Reuters, 2024).

Аналіз російської культурної дипломатії в Сербії може розкрити механізми використання наративів про історичну близькість, спільну релігійну ідентичність та геополітичну солідарність для зміцнення двосторонніх відносин та поширення російського впливу в регіоні, що є ареною активного геополітичного протистояння між різними зовнішніми акторами (Balkan Insight, 2024).

Фінляндія, розташована у Північній Європі, має унікальний досвід сусідства з Росією, що охоплює тривалий період перебування у складі Російської імперії та складні етапи міждержавних відносин у ХХ столітті ([FIIA], 2023). Ставши членом Європейського Союзу та нещодавно Організації Північноатлантичного договору, Фінляндія демонструє особливий підхід до взаємодії з Росією, що характеризується обережністю, прагматизмом та глибоким розумінням російської політичної стратегії (NATO, 2023).

За даними Statistics Finland, у 2024 році в країні проживало близько 102 487 російськомовних мешканців, що робить російську спільноту однією з найбільших серед іммігрантів у Фінляндії (Statistics Finland, 2025). Російська культурна дипломатія активно просуває свої наративи через культурні центри,

фестивалі та освітні програми, орієнтовані на підтримку зв'язків із російськомовними громадянами в країні (FIIA, 2023).

Розділ 1. Теоретичні концепти культурної дипломатії

1.1. Культурна дипломатія як інструмент символічної влади

Культурна дипломатія являє собою форму міжнародної взаємодії, що базується на просуванні культурних цінностей, традицій, мистецьких досягнень та ідентичності держави на міжнародній арені. Основною метою цього виду дипломатії є формування позитивного іміджу держави, зміцнення культурних зв'язків та сприяння взаєморозумінню між країнами. Через культурний обмін і діалог держава реалізовує свої зовнішньополітичні інтереси, використовуючи культурні ресурси як інструмент "м'якої сили". Це дозволяє підсилити вплив у міжнародних відносинах без використання примусу, а шляхом переконання та зміцнення культурних зв'язків (Стасевська & Маланчук, 2021).

Культурна дипломатія дедалі частіше розглядається не лише як м'яка сила (soft power), але і як форма символічної влади, що реалізується через інститути культури, мову, освіту, історичну пам'ять. В соціологічній перспективі такий підхід можна обґрунтувати через концепції П'єра Бурдьє, зокрема поняття культурного капіталу та символічного домінування (Bourdieu, 1991).

П'єр Бурдьє розглядав мову не як нейтральний інструмент комунікації, а як механізм, через який інституалізується влада. У цьому сенсі культурна дипломатія РФ може трактуватися як інструмент легітимації її політичного статусу через просування "високої культури", історичного наративу, традиційних цінностей – тобто елементів символічного капіталу (Bourdieu, 1986).

За П. Бурдьє, символічна влада проявляється у здатності нав'язувати певне бачення світу як єдине «правильне» або «природне», формуючи тим

самим уявлення про реальність, які отримують визнання в суспільстві (Bourdieu, 1991).

Культурна дипломатія Російської Федерації, що виявляється у діяльності таких структур, як Росспівробітництво та російські культурні центри, функціонує як інституційно закріплений дискурс, спрямований на формування позитивного іміджу країни засобами культурного впливу, а не через прямі політичні чи військові механізми. Такий підхід узгоджується з концептуальними положеннями П'єра Бурдьє, відповідно до яких домінуючі смисли сприймаються як природні саме завдяки їхній інституалізації (Bourdieu, 1991).

Також доречно звернутися до концептуальних положень представника інтерпретаційної соціології Макса Вебера щодо символічної влади та легітимності. Вебер визначав владу як здатність суб'єкта реалізовувати свою волю, навіть всупереч опору інших. Зокрема, він виділяв три типи легітимної влади: традиційну, харизматичну та раціонально-легальну (Weber, 1978). Всі ці типи влади ґрунтуються на визнанні підлеглими легітимності панування, що безпосередньо пов'язано із символічною владою. У сфері культурної дипломатії це проявляється через здатність держави впливати на сприйняття своєї культури за кордоном. Завдяки культурним ініціативам і заходам, держава формує образ "м'якої сили", яка здатна змінювати уявлення та позиції міжнародної спільноти щодо своїх політичних цілей.

У соціологічному контексті такий підхід дозволяє розглядати культурну дипломатію як дискурсивну практику, що бере участь у формуванні легітимного міжнародного образу держави. У випадку Росії – як спосіб боротьби за вплив у символічному просторі Європи.

1.2. Поняття культурної дипломатії: міждисциплінарні підходи

Поняття культурної дипломатії перебуває на перетині кількох наукових дисциплін – міжнародних відносин, культурології, соціології, комунікаційних студій. У найзагальнішому сенсі, культурна дипломатія – це форма зовнішньополітичної діяльності держави, що передбачає використання культурних ресурсів для встановлення позитивного іміджу за кордоном і впливу на іноземну аудиторію через м'які, символічні механізми (Mark, 2009; Cummings, 2003). Культурна дипломатія – це складова зовнішньої політики, що полягає у просуванні культури, мови, освіти та мистецтва як способу налагодження контактів, зниження напруження та формування привабливого образу держави за кордоном. Така діяльність є одним із ключових інструментів ненасильницького впливу, здатним змінювати міжнародну поведінку не примусом, а переконанням (Nye, 2004).

Культурна дипломатія може включати заходи з популяризації мистецтва, наукового обміну, мовного навчання, підтримки національних центрів культури за кордоном. На думку К. Шнайдер, через культурну дипломатію держава доносить до інших народів власну ідентичність, цінності та політичну філософію, часто краще, ніж через офіційні заяви чи економічну політику (Schneider, 2006).

У соціологічному контексті культурна дипломатія постає як частина дискурсивної взаємодії між державами, в якій культура використовується як інструмент символічного впливу. Держави через культурну дипломатію не лише демонструють свою унікальність, а й намагаються закріпити певну версію історії, ідентичності та політичної легітимності. З огляду на це, культурну дипломатію доцільно трактувати як частину публічної дипломатії, що включає інституційну (офіційну) та неінституційну (через громадські організації, культурні події, ЗМІ) комунікацію. З іншого боку, соціологічний аналіз дозволяє розглядати культурну дипломатію не лише як набір практик, але і як соціальний механізм, що відтворює нерівність, підтримує домінування

одних культур над іншими, або, навпаки, служить способом спротиву. Культурна дипломатія є багатокомпонентним феноменом, який в соціологічному вимірі набуває рис символічного впливу, репрезентації ідентичності та дискурсивної боротьби. Її можна розглядати не лише як інструмент м'якої сили, а як соціальний процес, в якому формуються образи держави, транслюються ідеологеми та здійснюється влада через культурні форми.

1.3. Можливі методологічні підходи

Аналітична модель дослідження запланована чотирьох ключових поняттях: тема, фрейм, інформаційна стратегія та інтенція. Хоча типологія цих категорій адаптована під цілі дослідження, вона базується на загальновизнаних соціологічних та комунікаційних підходах. Тема розглядається як змістовне ядро медіаповідомлення, що структурує інформацію навколо певної проблеми чи події, виконуючи когнітивну функцію структурування тексту на глобальному рівні (van Dijk, 1988). Фрейм трактується як структура інтерпретації, що задає спосіб подання події або проблеми, включаючи визначення проблеми, атрибуцію причин, моральну оцінку та запропоновані рішення (Entman, 1993). Інформаційна стратегія означає сукупність мовних і комунікативних прийомів, спрямованих на досягнення певного ефекту впливу на аудиторію. У межах критичного дискурс-аналізу такі стратегії розглядаються як інструменти реалізації владних ідеологем (Fairclough, 1995) і аналізуються також у межах теорії мовленнєвих актів (Searle, 1969). Іntenція, у свою чергу, означає комунікативний намір автора тексту, який може включати інформування, переконання, делегітимацію або легітимацію певної позиції. Її аналіз передбачає ідентифікацію лінгвістичних маркерів, структури повідомлення та контексту, а також спирається на інтенд-аналіз у вітчизняній соціології

(Mazurko, 2012) і підходи до аналізу маніпулятивного дискурсу (van Dijk, 2006). Таким чином, запропонована типологія є методологічним інструментом для розкриття не лише змістового наповнення дискурсу, але і його комунікативної функції, ідеологічної структури та соціального контексту формування. Вона дозволяє виконати систематичний аналіз того, як саме культурна дипломатія Російської Федерації представлена у публічному медіа-просторі європейських країн.

Щодо можливого інструментарію запропонованого до емпіричної частини то мова йтиме про кілька підходів. Інтент-аналіз є методологічним підходом, що дозволяє визначати наміри та цілі комуніканта у текстовому просторі. Метод інтент-аналізу базується на теоріях інтенційності, що були розроблені ще у 1874 році Ф. Brentano (Brentano, 2014) та пізніше ґрунтовно досліджені Е. Гуссерлем (Mazurok, 2012). Згідно з цими теоріями, інтенційність – це спрямованість свідомості на певний об'єкт або ідею, що виражається через мовлення та комунікативні практики. У соціологічному контексті інтент-аналіз набуває особливої актуальності у вивченні політичних та медійних дискурсів, оскільки дозволяє виявити приховані смисли та риторику, що формують суспільні настрої (Fairclough, 2013).

Інтент-аналіз можна використовувати і у вивченні конфліктних дискурсів. Цей підхід дозволяє реконструювати інтенції комуніканта та виявити підтексти, які можуть бути прихованими на рівні поверхневого читання. Застосування інтент-аналізу у таких випадках відкриває можливості для розкриття маніпулятивних стратегій та розуміння політичних наративів у конфліктних ситуаціях.

Інтент-аналіз передбачає виявлення прихованих мотивів та цілей автора тексту. На відміну від класичного контент-аналізу, який орієнтований на підрахунок тематичних одиниць, інтент-аналіз зосереджується на смислових мотивах (intentions), що стоять за висловлюваннями. Основними елементами цього підходу є: інтенції – приховані мотиви та цілі автора; інтенційність –

спрямованість свідомості на певний об'єкт або ідею; цільова спрямованість мовця – прагнення автора досягти певного ефекту в аудиторії.

Теоретичні підходи до інтент-аналізу базуються на феноменологічних концепціях, де мовлення розглядається як екстеріоризація внутрішніх психічних процесів (Мазурок, 2012).

Дискурс-аналіз орієнтований на вивчення мови як соціальної практики, яка формується та відтворюється у певних соціальних контекстах. Інтент-аналіз, інтегрований з дискурс-аналізом, дозволяє розширити розуміння текстів, доповнюючи їх дослідженням намірів та цілей комуніканта (Fairclough, 2013). У такій комбінації стає можливим не лише виявлення основних наративів, але й розуміння, які цілі та наміри стоять за їх формуванням у медійному просторі.

Дискурс-аналіз – це міждисциплінарний підхід до дослідження мови, який вивчає зв'язки між мовними практиками, соціальними структурами та владними відносинами. У соціології дискурс-аналіз застосовується для вивчення того, як через мову формуються й закріплюються уявлення, ідеології та соціальні нерівності. Одним з найвпливовіших підходів у цій сфері є критичний дискурс-аналіз (КДА), представлений, зокрема, роботами Нормана Ферклау, Теуна ван Дейка, Рут Водак та інших дослідників (Fairclough, 1995; van Dijk, 1998; Wodak & Meyer, 2015).

Теун ван Дейк пропонує когнітивно-соціологічну перспективу аналізу дискурсу, наголошуючи на ролі знання, ідеології та контексту в процесі інтерпретації текстів. Він розглядає дискурсивну структуру як інструмент, що сприяє закріпленню домінантних уявлень про «своє» й «чуже», «правду» й «брехню», «нормальне» й «загрозливе» (van Dijk, 1998).

Рут Водак, у межах так званого Дискурс-історичного підходу (ДІА), розробила багаторівневу модель аналізу, яка враховує історичні передумови, інституційні рамки та специфіку публічної сфери. Такий підхід особливо доречний при аналізі політичних дискурсів, оскільки дозволяє дослідити, як

конкретні висловлювання й тексти стають частиною довготривалих ідеологічних стратегій (Wodak & Meyer, 2015).

У нашому дослідженні застосовано критичний дискурс-аналіз (КДА) в інтерпретації Нормана Ферклау, який поєднує лінгвістичний аналіз із вивченням соціальних процесів та владних відносин (Fairclough, 2013). Такий підхід дозволяє розглядати дискурс не лише як форму мовлення, а як соціальну практику, що впливає на конструювання реальності та підтримання ієрархій. КДА є особливо релевантним для аналізу текстів, що містять ідеологічне навантаження, зокрема в контексті медіа-дискурсу про культурну дипломатію.

Методологічно КДА ґрунтується на трикомпонентній моделі: текстовий аналіз (лексика, синтаксис, риторичні стратегії), аналіз дискурсивної практики (створення, розповсюдження й споживання текстів), а також аналіз соціальної практики (ширший суспільно-історичний контекст) (Fairclough, 1995). Такий підхід дає змогу виявити неочевидні механізми впливу через мову: як у текстах фреймуються суб'єкти, які ціннісні орієнтири просуваються, кого зображено як «свого», а кого – як «іншого».

Застосування КДА дозволяє у рамках нашого дослідження простежити, як ЗМІ репрезентують російську культурну присутність у Фінляндії, які наративи активуються, як відбувається легітимація або делегітимація культурної дипломатії РФ у європейському контексті. Дискурсивні структури у публікаціях аналізуються через призму їх зв'язку з владними відносинами, нормалізацією ідеологій та відтворенням структур домінування (Fairclough, 2013; Fairclough, 1995).

У цьому контексті критичний дискурс-аналіз постає не лише як метод аналізу текстів, а як інструмент соціологічного дослідження, що дозволяє виявити, як за допомогою мови у публічному просторі відтворюються політичні інтереси та моделюються сприйняття реальності.

Крім того, важливою категорією КДА є інтертекстуальність – поняття, що вказує на зв'язок кожного тексту з іншими текстами та дискурсами.

Інтертекстуальність демонструє, як нові повідомлення будуються на основі наявних ідеологічних структур, тематичних фреймів і культурних кодів (Fairclough, 2013). У практичному вимірі дискурс-аналіз зосереджується на таких кількох елементах, зокрема лексичні та синтаксичні вибори, що можуть сигналізувати про ідеологічну позицію автора. Використання метафор, епітетів, евфемізмів або посилення/послаблення оцінок та репрезентація соціальних акторів, а також фрейми – рамки інтерпретації подій або явищ, що активізуються через мову (Entman, 1993) та ідеологічні та культурні наративи, в які вписується певний дискурс.

В якості методологічної основи в даній магістерській роботі використовується тривимірна модель аналізу дискурсу за Норманом Ферклау, яка передбачає вивчення трьох видів аналізу. Серед них лексичних, граматичних, стилістичних засобів, фреймів, метафор та риторичних стратегій, виявлення способів продукування, поширення та споживання медіатекстів, а також інтерпретації результатів у зв'язку з політичними, культурними та історичними обставинами (Fairclough, 2013).

Як зазначають А. Рябчук та Т. Хурцидзе (2023), дискурс-аналіз дозволяє ідентифікувати механізми "включення" та "виключення" соціальних груп через мову. Це особливо актуально у контексті політичної комунікації та медійного простору, де через риторичні стратегії створюються образи "друга" і "ворога". Крім того, дослідниці підкреслюють, що через мову не лише формується уявлення про соціальні групи, а й здійснюється їх символічне маркування, яке може закріплювати або підривати суспільні стереотипи. Застосування критичного дискурс-аналізу дозволяє розкрити, як ці маркери інтегруються в загальний нарратив, посилюючи або зменшуючи суспільну підтримку певних політичних або культурних ініціатив (Рябчук & Хурцидзе, 2023). Цей метод особливо цінний для вивчення медіадискурсу, зокрема в темах, пов'язаних з політикою, міжнародними відносинами та культурною дипломатією. Він дозволяє не лише описати, як саме медіа репрезентують

певне явище, а й чому саме так, виявляючи приховані механізми впливу та влади в публічній комунікації.

Застосовані підходи дозволяють не лише описати тематичну структуру повідомлень, але й реконструювати ідеологічні рамки, наміри комунікаторів і соціальні ефекти від повідомлень. Аналітична модель дослідження ґрунтується на чотирьох ключових поняттях: тема, фрейм, інформаційна стратегія та інтенція. Хоча типологія цих категорій адаптована під цілі дослідження, вона базується на загальновизнаних соціологічних та комунікаційних підходах. Тема розглядається як змістовне ядро медіаповідомлення, що структурує інформацію навколо певної проблеми чи події, виконуючи когнітивну функцію структурування тексту на глобальному рівні (van Dijk, 1988). Фрейм трактується як структура інтерпретації, що задає спосіб подання події або проблеми, включаючи визначення проблеми, атрибуцію причин, моральну оцінку та запропоновані рішення (Entman, 1993). Інформаційна стратегія означає сукупність мовних і комунікативних прийомів, спрямованих на досягнення певного ефекту впливу на аудиторію. У межах критичного дискурс-аналізу такі стратегії розглядаються як інструменти реалізації владних ідеологем (Fairclough, 1995) і аналізуються також у межах теорії мовленнєвих актів (Searle, 1969). Іntenція, у свою чергу, означає комунікативний намір автора тексту, який може включати інформування, переконання, делегітимацію або легітимацію певної позиції. Її аналіз передбачає ідентифікацію лінгвістичних маркерів, структури повідомлення та контексту, а також спирається на інтенд-аналіз у вітчизняній соціології (Mazurko, 2012) у поєднанні з когнітивно-дискурсивним підходом (van Dijk, 2006). Таким чином, запропонована типологія є методологічним інструментом для розкриття не лише змістового наповнення дискурсу, але і його комунікативної функції, ідеологічної структури та соціального контексту формування. Вона дозволяє виконати систематичний аналіз того, як саме

культурна дипломатія Російської Федерації представлена у публічному медіа-просторі європейських країн.

У межах даного дослідження дискурс-аналіз застосовується до текстів, присвячених культурній дипломатії РФ у країнах Європи. Завдяки цьому методу буде виявлено, як формуються уявлення про «російську культуру», як фреймується її присутність у гуманітарному просторі, а також які семантичні та риторичні стратегії використовуються для її легітимації чи делегітимації в контексті міжнародної напруги.

Побудова кодувальної матриці є одним із ключових етапів емпіричного аналізу текстів у дискурс-аналізі. Вона дозволяє структурувати дані, виокремлюючи певні смислові категорії, що допомагає виявити основні наративи та інтенції, представлені у публікаціях. Кодувальна матриця забезпечує систематизацію інформації для подальшого кількісного та якісного аналізу, що, своєю чергою, спрощує інтерпретацію результатів дослідження (Fairclough, 2013).

Розділ 2. Культурна дипломатія РФ у Європі: дискурсивні репрезентації у публікаціях

2.1. Політика культурної дипломатії РФ: інститути, меседжі, цілі

Росспівробітництво (Федеральне агентство з питань співробітництва з країнами СНД, співвітчизниками за кордоном та з міжнародного гуманітарного співробітництва) є одним із головних органів реалізації культурної дипломатії РФ. Через свою глобальну мережу Російських центрів науки і культури (РЦНК), воно просуває російську мову, культуру, історію, а також формує позитивний імідж Росії за кордоном (Klyueva & Mikhaylova, 2022). У країнах Європи ці ініціативи часто доповнюються академічною співпрацею, культурними фестивалями, освітніми програмами та медіакампаніями.

Водночас, як показує аналітичний звіт Українського інституту (Ukrainian Institute 2024), культурна дипломатія РФ часто має приховану політичну складову. Наприклад, у Німеччині Росспівробітництво співпрацювало з місцевими громадськими об'єднаннями, просуваючи проросійські наративи під прикриттям культурної взаємодії.

Однією з ключових ідеологем російської культурної дипломатії є концепція «русского мира» – глобального простору, який охоплює не лише Росію, але й російськомовні громади за її межами. Цей дискурс акцентує на спільній мові, культурі, історії та духовних «традиційних цінностях». У контексті культурної дипломатії «русский мир» часто використовується для легітимізації геополітичних претензій РФ на лідерство серед слов'янських або пострадянських країн.

Ще один ключовий елемент – це стратегічне використання пам'яті про перемогу у Другій світовій війні. Росія інвестує в культурні події та меморіальні практики, які зосереджуються на ролі СРСР у перемозі над

нацизмом, формуючи позитивну історичну ідентичність країни. Наприклад, в Сербії Росія активно просуває наратив спільної перемоги над фашизмом як основу сучасного партнерства (Mälksoo, 2022).

Анексія Криму у 2014 році, а також повномасштабне вторгнення в Україну у 2022 році істотно змінили сприйняття російської культурної дипломатії. У більшості країн Заходу відбулася активна «дерусифікація» культурного простору, а інституції, пов'язані з РФ, втратили свій статус та можливості для публічної діяльності (Makarychev & Yatsyk 2023).

Проте в країнах з нейтральною або проросійською орієнтацією, як-от Сербія, Росія навпаки активізувала свою культурну присутність. Це можна трактувати як адаптивну стратегію культурної дипломатії, яка переорієнтовується з глобального масштабу на регіональні й ідеологічно сприятливі ринки (Yatsyk 2023).

Політика культурної дипломатії Російської Федерації ґрунтується на мережі інституцій, зокрема Росспівробітництва та Російських центрів науки і культури, які просувають ключові наративи, пов'язані з «русским миром», історичною спадщиною, зокрема перемогою у Другій світовій війні, а також традиційними цінностями. Ці меседжі виконують не лише культурну, а й геополітичну функцію, особливо в умовах загострення міжнародних конфліктів після 2014 та 2022 років. Залежно від політичної орієнтації та зовнішньополітичних позицій країн-реципієнтів, культурна дипломатія РФ зазнає або активного спротиву, або навпаки – знаходить підтримку, що зумовлює її адаптивний характер.

Вибірка медіапублікацій для дискурс-аналізу обґрунтовується підходами порівняльного дискурс-аналізу, які дозволяють виявити відмінності у висвітленні політичних наративів у різних медіасистемах (Toerfl, 2016). Такий підхід забезпечує більш комплексне розуміння того, як культурна дипломатія РФ інтерпретується у Фінляндії, Німеччині та Сербії, враховуючи політичний та культурний контекст. Крім того, за методологією критичного

дискурс-аналізу, описаною Ферклафом (Fairclough, 2013), важливо враховувати соціальний контекст, у якому здійснюється комунікація, що дозволяє розкрити приховані наративи та механізми впливу.

2.2. Культурна дипломатія Росії у Фінляндії: медіавідображення після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року, культурна дипломатія РФ у Фінляндії отримала значний резонанс у місцевих медіа. Фінські видання активно висвітлювали ініціативи Росії у сфері культурної дипломатії, акцентуючи увагу на їхній політичний підтекст та потенційний вплив на громадську думку. Однією з найпомітніших подій стала участь фінських дітей у таборі "Артек" в окупованому Криму, організованому за підтримки Кремля. У публікації Yle News це висвітлювалося як інструмент поширення проросійських наративів, що викликало суспільний резонанс у Фінляндії (Yle News, 2024, October 20). Іншою важливою подією стало надсилання дипломатичної ноти від Росії до Фінляндії після демонстрації знищеного російського танка в Гельсінкі. Це було висвітлено як приклад дипломатичного тиску з боку РФ (Yle News, 2023, November 22).

Крім того, фінські медіа звертали увагу на рішення уряду припинити фінансування Товариства "Фінляндія-Росія", яке раніше займалося культурною співпрацею між двома країнами (Yle News, 2023, October 12). Таке рішення розглядається як сигнал до переоцінки культурних зв'язків з Росією в умовах війни. Окрім цього, у липні 2024 року російське Міністерство юстиції оголосило фінську проросійську організацію "небажаною", що підкреслило подальше погіршення культурних зв'язків між державами (Yle News, 2024, July 9). Водночас у публікаціях фінських медіа було зафіксоване зниження

позитивного ставлення росіян до Фінляндії після її вступу до НАТО (Yle News, 2023, October 13).

Фінські медіа також висвітлювали заходи з обмеження фінансування російських культурних ініціатив. Зокрема, Міністерство освіти і культури Фінляндії рекомендувало припинити співпрацю з російськими партнерами у сфері вищої освіти та науки (Ministry of Education and Culture, 2022). Це рішення мало на меті зупинити нові проєкти та призупинити існуючу співпрацю між організаціями. Окрім цього, фінсько-російський культурний форум, який отримував щорічне фінансування від Міністерства освіти і культури Фінляндії для координації діяльності та організації заходів, також зазнав змін у своїй діяльності (UNESCO, n.d.). За даними UNESCO, фінансування форуму становило приблизно 150 000 євро на рік, а додаткові субсидії для культурної співпраці з Росією – 500 000 євро на рік.

У сфері музейної справи також відбулися зміни. Фінський музей Леніна в Тампере був перетворений на музей "Nootti", що символізує зміну динаміки між Фінляндією та Росією після вторгнення Росії в Україну (The Guardian, 2025, March 10). Музей, який раніше символізував післявоєнну дружбу, тепер зосереджується на історичних подіях, пов'язаних із відносинами між двома країнами, без співпраці з російською державою.

Аналіз публікацій фінських ЗМІ у контексті культурної дипломатії РФ дозволяє виявити, що висвітлення цих подій мало яскраво виражену критичну тональність. Згідно з підходами критичного дискурс-аналізу, розробленого Норманом Ферклафом, медіа-репрезентація культурних ініціатив Росії у Фінляндії виконує роль формування та закріплення певних наративів, які спрямовані на делегітимацію культурної дипломатії РФ (Fairclough, 2013). Відображення таких подій, як припинення фінансування російських культурних організацій, закриття співпраці у вищій освіті та науці, а також переосмислення символів, як-от музей Леніна в Тампере, можна інтерпретувати через призму дискурсивного впливу на колективну пам'ять та

національну ідентичність (Van Dijk, 2008). Це відповідає соціологічній концепції медіа як інструменту символічної влади (Bourdieu, 1991), що здатен не лише відобразити, але й формувати суспільні настрої. Таким чином, дискурс фінських ЗМІ щодо російської культурної дипломатії після 24 лютого 2022 року вказує на прагнення фінського суспільства відмежуватися від російських культурних ініціатив, що розглядаються як інструмент політичного впливу. Висвітлення цих подій у медіа підкреслює їхню символічну значущість у контексті трансформації національної пам'яті та культурної ідентичності Фінляндії.

2.3 Культурна дипломатія Росії у Німеччині: медіавідображення після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну

Попри запровадження санкцій після 2014 року та їх посилення після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, культурна дипломатія РФ залишалась активною у німецькому просторі. Вона продовжувала функціонувати як інструмент м'якої сили, зокрема через освітні обміни, культурні центри та підтримку проросійських наративів у межах партнерств з локальними організаціями. Уряду Німеччини не завжди вдавалось ефективно координувати обмеження у сфері політики та культури, що дозволяло Росії використовувати культурні канали для легітимації своїх позицій серед німецької аудиторії. Наприклад, ще до початку повномасштабного вторгнення, у 2014–2015 роках, у Німеччині реалізовувалися масштабні культурні ініціативи за участю російських та німецьких інституцій, зокрема мовно-літературні програми та міжінституційна співпраця. Вони демонстрували збереження культурних контактів навіть попри наявність санкційного тиску, що свідчить про стратегічну гнучкість російської культурної дипломатії та її здатність до адаптації (Осієрка & Arendarska, 2023). Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року

культурна дипломатія Російської Федерації в Німеччині зазнала суттєвих змін. Німецькі медіа активно висвітлювали ці трансформації, зосереджуючись на діяльності російських культурних інституцій, спробах впливу на громадську думку та офіційній реакції німецького уряду.

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року культурна дипломатія Російської Федерації в Німеччині зазнала суттєвих змін. Німецькі медіа активно висвітлювали ці трансформації, зосереджуючись на діяльності російських культурних інституцій, спробах впливу на громадську думку та офіційній реакції німецького уряду.

Одним із ключових інструментів культурної дипломатії Росії в Німеччині є Російський дім у Берліні, а також пов'язані з ним структури на кшталт фонду "Русский мир". Дослідження Українського інституту (2024) підтверджує, що ці інституції є важливими каналами поширення проросійських наративів і отримують державну підтримку з боку Кремля.

У німецьких ЗМІ регулярно фіксується посилення політизації культурних заходів за участі російських установ. Наприклад, "Der Spiegel" звертає увагу на використання культурних інструментів для зміцнення геополітичного впливу Росії. Видання описує випадки організації подій, які просувають наративи про "русский мир" та намагаються легітимізувати зовнішню політику Кремля (Spiegel.de, 2024).

Газета "Frankfurter Allgemeine Zeitung" акцентує на змінах у політиці уряду ФРН щодо культурного співробітництва з Росією. Зокрема, зафіксовані випадки розірвання партнерств, зменшення фінансування або повного припинення спільних культурних ініціатив. Окремо наголошується на зменшенні довіри до культурних програм, що фінансуються РФ (Frankfurter Allgemeine Zeitung, 2024).

"Deutsche Welle" у своїх матеріалах для міжнародної аудиторії регулярно підкреслює ризики, пов'язані з поширенням дезінформації під прикриттям культурної дипломатії. Зокрема, висвітлюється роль культурних

заходів як інструментів м'якої сили та політичної пропаганди (Deutsche Welle, n.d.). Водночас характер висвітлення російської культурної дипломатії у ЗМІ значною мірою залежить від профілю самих медіа. "Der Spiegel" – приватне щотижневє видання з аналітичним та критичним фокусом, орієнтоване на широку аудиторію (Media Ownership Monitor, 2024). "Frankfurter Allgemeine Zeitung" – також приватна газета, яка орієнтується на політичну та економічну еліту і характеризується виважено-консервативною позицією (Republic, n.d.). Натомість "Deutsche Welle" – державний мовник, що орієнтується на міжнародну аудиторію та має мандат представляти позицію Німеччини у світі (Deutsche Welle, n.d.). Отже, аналіз змісту німецьких медіа свідчить про формування чіткої критичної позиції щодо російської культурної дипломатії. Висвітлення культурних подій за участі РФ здебільшого супроводжується сумнівами щодо їхньої автентичної культурної цінності та інтерпретується як частина ширшої стратегії впливу Росії у європейському просторі.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що медіадискурс у Німеччині після 24 лютого 2022 року відображає специфічну реакцію на культурну дипломатію РФ, яка проявляється у переосмисленні функції культури як політичного ресурсу. Використовуючи категоріальний апарат дослідження (розділ 1.4), зокрема поняття дискурсивних стратегій легітимації (Fairclough, 2013) та символічної влади (Bourdieu, 1991), можна інтерпретувати публікації провідних ЗМІ як механізм контрґегемонного дискурсу, що спрямований на делегітимацію м'якої сили Росії. У цьому контексті журналістика виступає соціальним агентом, який виконує нормативно-регулятивну функцію, позначаючи межі прийнятеного у культурній взаємодії. Конструкція дискурсу у німецьких медіа свідчить, відповідно до підходів критичного дискурс-аналізу (Fairclough, 2013), про спробу сформувати колективне уявлення про недопустимість використання культурних форматів як прикриття для зовнішньополітичної агресії. Водночас через категорію символічної влади (Bourdieu, 1991) можна інтерпретувати інформаційну активність ЗМІ як форму

відтворення владних відносин у площині легітимізації та делегітимізації культурних акторів. Такий аналіз демонструє, що журналістика виконує не лише інформаційну функцію, а й бере участь у формуванні соціальних структур і норм (Giddens, 1984). про спробу сформувати колективне уявлення про недопустимість використання культурних форматів як прикриття для зовнішньополітичної агресії. Таким чином, реакція німецьких ЗМІ може розглядатися як частина ширшого соціального механізму, що забезпечує символічний захист інформаційного простору від впливу держави-агресора. після 24 лютого 2022 року сформувався як інструмент соціальної діагностики та символічного опору м'якій силі Росії. Аналіз публікацій свідчить, що ЗМІ виконують роль не лише ретрансляторів інформації, а й агентів суспільного контролю, які позначають межі допустимого у зовнішньополітичних контактах. Через фреймування дій Росії як загрози демократичному простору, німецькі медіа артикулюють колективну норму спротиву культурному впливу держави-агресора. Такі практики можуть розглядатися як прояв символічної боротьби за смисли, в якій журналістика набуває функцій морального арбітра. Суспільна реакція, яка репрезентується через медіа, вказує на високий рівень критичної свідомості щодо стратегічної функції культурної дипломатії та її здатності маскувати політичні наміри під виглядом культурного обміну. щодо російської культурної дипломатії. З огляду на зафіксовані публікації можна простежити, що функція медіа не обмежується інформуванням – вона виконує й нормативно-регулятивну роль у формуванні суспільної оцінки зовнішньої політики іншої держави. Публікації у виданнях різного формату, зокрема *Der Spiegel*, *FAZ* та *Deutsche Welle*, демонструють спільну логіку – делегітимація проросійських культурних наративів та викриття маніпулятивного характеру подібної дипломатії. У цьому сенсі ЗМІ постають як актори, що беруть участь у конструюванні суспільного консенсусу щодо неприпустимості культурної присутності держави-агресора в умовах війни. Таким чином, через медійний дискурс простежується суспільна реакція Німеччини на спроби м'якого

впливу з боку РФ, що свідчить про зростання резистентності на рівні інституцій та інформаційного середовища. щодо російської культурної дипломатії. Висвітлення культурних подій за участі РФ здебільшого супроводжується сумнівами щодо їхньої автентичної культурної цінності та інтерпретується як частина ширшої стратегії впливу Росії у європейському просторі.

2.4. Культурна дипломатія Росії у Сербії: медіавідображення після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року, Сербія залишилася однією з небагатьох європейських країн, які не приєдналися до санкційного режиму ЄС проти Росії. Цей геополітичний нейтралітет супроводжується явним збереженням каналів російського культурного впливу. На відміну від західноєвропейських країн, де інституційна присутність Росії у сфері м'якої сили зазнала суттєвих обмежень, у Сербії культурна дипломатія Росії залишається активною, легітимною та навіть емоційно підтримуваною частиною публічного простору (Vuksanovic, 2022). Сербський культурно-історичний контекст сприяє такій відкритості. Національна ідентичність країни великою мірою формувалася навколо наративів православ'я, антизахідної мобілізації та героїчного минулого, в яких Росія постає як «братська» та «захисна» сила. Саме ці елементи є центральними у стратегії культурної дипломатії РФ. Дослідження Samorukova та Vuksanovica (2023) вказує, що після 2022 року Росія активно переорієнтувала свої культурні меседжі в Сербії на підкреслення спільної історичної боротьби, захисту традиційних цінностей і опору західному лібералізму. Такий дискурс укорінюється через інститути, як-от Російський

центр науки і культури в Белграді, а також через спільні культурні проєкти, кінопокази, мовні курси та медіаактивність.

Особливе значення має інформаційна сфера, яка функціонує як підсилювач культурної дипломатії. Як зазначає Vuksanovic (2022), медіаплатформи на кшталт Sputnik Srbija та RT Balkans активно просувають образ Росії як «друга Сербії», тоді як Захід представлений як фактор дестабілізації. Ці наративи мають не лише пропагандистську, а й культурно-ідентифікаційну функцію.

Інформаційна екосистема Сербії після 2022 року продовжує відігравати важливу роль у легітимації культурної присутності Росії. ЗМІ слугують не лише каналом комунікації м'якої сили, а й майданчиком, де репродукується образ Росії як культурного союзника та ідеологічного партнера. (Samorukov & Vuksanovic, 2023) Наратив про «слов'янське братство», «захист традиційних цінностей» та «спільну історичну пам'ять» активно підтримується низкою провідних сербських медіа (Samorukov & Vuksanovic, 2023). Politika – найстаріше сербське щоденне видання з поміркованою, патріотичною орієнтацією. Його цільова аудиторія – старші, політично помірковані та національно налаштовані читачі. У своїх матеріалах видання часто висвітлює культурні події за участю РФ у нейтрально-доброзичливому тоні. Наприклад, у публікації від 5 грудня 2023 року «Марія Захарова для "Політики": Сербія – приклад відповідальної держави» (Politika, 2023), поряд з обговоренням політики, згадується культурна співпраця як складова двосторонніх відносин. Informer – масовий таблоїд, орієнтований на широку аудиторію з переважно проросійськими й націоналістичними поглядами. Він активно транслює меседжі, що підкреслюють «слов'янську ідентичність» та протиставляють російську культурну традицію «західному впливу». У новині «Лавров провів пресконференцію: процес демілітаризації в Україні має бути завершений до кінця!» (Informer, 2023) культурна дипломатія подається в дусі геополітичної солідарності. Хоч публікація не прямо про культуру, вона є частиною

ширшого поля, де військово-політична риторика тісно переплітається з культурним дискурсом – особливо у сфері символічного захисту «історичної пам'яті» та традицій. RT Balkans і Sputnik Srbija – офіційні інформаційні платформи, які безпосередньо фінансуються урядом РФ. Їхня аудиторія охоплює молодших користувачів соцмереж, а також осіб, налаштованих критично до Заходу. Як показує Vuksanovic (2022), саме ці ЗМІ виступають провідниками російської культурної дипломатії – зокрема через трансляцію заходів, інтерв'ю з діячами науки і культури, висвітлення діяльності Російського центру науки і культури в Белграді. Їхній архів регулярно публікує новини на кшталт: «У Белграді відкрилась фотовиставка, присвячена 12 квітня – Дню космонавтики», або «Тиждень російського кіно завершився концертом у сербському національному театрі» – з акцентом на спільні духовно-історичні цінності. Danas – незалежне ліберальне видання, що тяжіє до критичного аналізу зовнішньої політики та медіа-присутності Росії. Цільова аудиторія – урбанізовані, проєвропейськи налаштовані читачі, інтелігенція, дослідницькі кола. У матеріалі «У епіцентрі впливу "м'якої сили"» (Danas, 2023), автор розглядає діяльність Російського центру науки і культури не як нейтральну культурну ініціативу, а як частину ширшого проєкту зовнішньополітичного впливу. Видання також висвітлює зв'язки між інформаційною політикою РФ і культурними ініціативами, вказуючи на гібридний характер впливу.

У політичному вимірі зберігається баланс: офіційний Белград декларує євроінтеграційний курс, але при цьому уникає демонстративної критики на адресу Росії, зокрема в культурному вимірі. Це створює сприятливі умови для просування м'якої сили РФ, яка вбудовується у локальні соціальні структури, не викликаючи спротиву ні на інституційному, ні на масовому рівні. Зі структурно-соціологічної перспективи ситуацію можна тлумачити через поняття легітимації (за Вебером) та символічної влади (за Бурдьє). У випадку Сербії Росія зберігає символічний капітал, що дозволяє їй «входити» в

національний простір не як зовнішній актор, а як співучасник формування локальної ідентичності. Культурна дипломатія РФ тут не виглядає як експорт політики, а як повернення до уявного минулого єдності, що має емоційний резонанс у сербському суспільстві (Council on Foreign Relations, 2023).

Розділ 3. Репрезентація культурної дипломатії Росії у європейському медіа-дискурсі

3.1. Інтент-аналіз висловлювань високопосадовців щодо культурної дипломатії РФ

На завершальному етапі дослідження було здійснено спробу застосування інтент-аналізу до висловлювань вищих посадових осіб трьох країн – Фінляндії, Німеччини та Сербії – з метою перевірки четвертої гіпотези: чи можна, на основі риторики лідерів, виявити ставлення держави до культурної дипломатії Росії після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Для цього було проаналізовано три інтерв'ю, які містили висловлювання щодо Росії та її ролі у міжнародних відносинах (див. додатки А–В; Niinistö, 2022; Schäuble, 2020; Vučić, 2024). Проте, уже на етапі збору даних було зафіксовано значне методологічне обмеження: в жодному з інтерв'ю культурна дипломатія РФ не фігурує як окрема або центральна тема. Висловлювання державних діячів здебільшого стосуються безпекової, політичної та енергетичної політики, а згадки про Росію – або нейтральні, або обмежені контекстом міжнародних конфліктів. У зв'язку з цим, застосування інтент-аналізу мало опосередкований характер: аналітична увага зосереджувалась на латентних інтенціях, які дозволяють виявити загальне позиціонування країни щодо РФ, у тому числі – непрямо – і щодо її культурної стратегії. Для кодування було використано аналітичну матрицю інтенцій, що охоплює категорії самопрезентації, делегітимації, виправдання, протидії звинуваченням тощо (див. додаток Г). Всього зафіксовано низку повторюваних маркерів (*we_pr*, *we_spr*, *we_deflect_acc*, *they_acc* та ін.), хоча їх частотність була мінімальною через обмежений обсяг релевантного матеріалу.

Попри це, було ідентифіковано загальні риторичні орієнтації. У висловлюваннях Саулі Ніїністо (Фінляндія) домінує обережна дистанція, виражена через інтенції самозбереження та невтручання. Згадка про «дорогий» для Росії вибір засвідчує готовність країни до стратегічного стримування, навіть у символічному просторі (Niinistö, 2022, див. додаток А). Окрім риторичних інтенцій, слід враховувати наявність формалізованої основи культурного співробітництва між Фінляндією та Росією. Найбільш релевантною є Угода про основи відносин між Фінляндією та Російською Федерацією, підписана 11 липня 1992 року, яка залишається чинною. Вона заклала фундамент для взаємодії у сферах культури, освіти, науки та інформаційного обміну, базуючись на принципах суверенної рівності, невтручання та прав людини (Heninen.net, n.d.). Вольфганг Шойбле (Німеччина) вдається до рівноважної риторики, де наголошується на важливості діалогу з РФ, але з акцентом на принципову відмінність західної моделі. Присутні інтенції нормативного позиціонування та обережної критики (Schäuble, 2020, див. додаток Б). Водночас, навіть після погіршення двосторонніх політичних відносин, інституційна база культурної співпраці між Німеччиною та Росією зберігає свою історичну глибину. Зокрема, чинною залишається Угода про культурну співпрацю між ФРН і РФ, підписана ще 1992 року (Treaty..., 1992), що закріплює механізми обміну у сферах мистецтва, науки та освіти. Російські джерела, зокрема портал МЗС РФ, продовжують посилалися на активну роль Федеральної Республіки у реалізації спільних проєктів у культурному просторі (Russian MFA, n.d.). Це створює багаторівневий контекст, у якому інтенції офіційних осіб Німеччини можуть не завжди узгоджуватись із довготривалими зобов'язаннями на культурно-дипломатичному рівні.

Александр Вучич (Сербія) демонструє інтенсивну самопрезентацію, акцентуючи незалежність країни, прихильність до стратегічного балансу і відсутність конфронтації з Росією. Його висловлювання містять виправдані

інтенції та маркери культурно-політичної близькості (Vučić, 2024, див. додаток В). Окрім риторичної підтримки, культурна взаємодія між Сербією та РФ має також формалізований характер. У період 2017–2020 років урядом Сербії було підписано низку міжнародних угод та меморандумів про співпрацю з російськими установами у сфері культури та мистецтва (UNESCO, n.d.). Ці документи закріплюють двосторонні механізми обміну, що істотно розширюють присутність російської культурної дипломатії в сербському публічному просторі, надаючи їй не лише символічний, а й юридичний статус. З огляду на зазначене, варто визнати, що інтент-аналіз у межах цього дослідження виконував скоріше ілюстративну, ніж аналітичну функцію. Його застосування дозволило окреслити риторику політичних акторів, однак не надало змоги зробити однозначні висновки щодо репрезентації культурної дипломатії РФ, оскільки вона не була безпосередньо артикульована у висловлюваннях.

3.2. Репрезентації та ставлення до культурної дипломатії РФ в Фінляндії Німеччині і Сербії - порівняння

Громадська думка у Фінляндії різко змінилася після ескалації російсько-української війни. Нині фінське суспільство майже одноставно негативно ставиться до росії. У середині 2022 року, 92% фінів не схвалюють дій російського керівництва (лише 6% схвалюють) (Reinhart, 2022). Понад 85% фінів бачать в росії військову загрозу для своєї країни. Майже 90% характеризують росію як нестабільну та експансіоністську державу. Близько 60% вважають принциповим, щоб росія зазнала поразки в Україні та повністю вивела війська. Ці настрої супроводжуються високою підтримкою України: три чверті опитаних задоволені тим, як фінська влада реагує на війну та допомагає Україні. Курс на Захід у Фінляндії має консенсусну підтримку. Членство в НАТО ще до 2022 року не користувалося більшістю, але після

повномасштабного вторгнення росії підтримка зростає стрімко. Якщо в початку 2022 лише ~25% фінів схвалювали вступ, то вже у травні 60% підтримували вступ до НАТО, а до листопада 78% позитивно ставились до членства. Лише 8% висловилися проти вступу (10% нейтрально) (Haavisto, 2023). У 2023 році Фінляндія офіційно приєдналася до Альянсу, що відображає волю більшості громадян. Хоча за кілька місяців до вторгнення лише окремі депутати Фінляндії ставили це питання на порядок денний, а прем'єр-міністерка країни напередодні повномасштабного вторгнення Росії до України називала цей вступ малоімовірним. При цьому навіть ті публічні діячі, які підтримували курс Фінляндії у НАТО до великої війни на момент вступу в НАТО були обережними в оцінках. Президент Фінляндії (число інтерв'ю проаналізовано у підрозділі 3.1) не був оптимістом щодо можливості реального ступу до НАТО без підтримки населення і тільки завдяки їй, спираючись на громадську думку (опитування) прийняв таке рішення. Аналогічне сталося і з фінськими депутатами, які утримували нейтралітет в цьому питанні на початку весни 2022, а згодом змінили в наслідок суспільного консенсусу. (Forsberg, 2024). Зміна когнітивної рамки сприйняття міжнародної політики часто потребує емоційного імпульсу. У випадку Фінляндії попередні воєнні дії Росії, зокрема у 2008 та 2014 роках, хоч і викликали певне занепокоєння, здебільшого інтерпретувалися у межах звичних міжнародно-політичних наративів. Проте повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році спровокувало суттєво іншу реакцію – більш емоційну, масову та довготривалу. Цей конфлікт актуалізував історичну паралель із Зимовою війною 1939 року, глибоко вкоріненою у фінській національній пам'яті, що значно посилює відторгнення російських дій. У цьому контексті російська культурна дипломатія, яка тривалий час залишалась засобом "м'якого впливу" у Фінляндії, втратила легітимність в очах широкої публіки. Різке посилення негативного емоційного фону вплинуло на сприйняття не лише політичних, а й культурних ініціатив Росії. У Фінляндії зафіксовано один з найвищих рівнів

переконаності, що саме Росія несе основну відповідальність за початок війни, а також найвищу підтримку санкцій і військової допомоги Україні серед країн ЄС. В умовах війни культурна дипломатія РФ, яка раніше базувалась на ідеях спільної історичної спадщини та культурного діалогу, почала сприйматися як інструмент політичної маніпуляції, що сприяє легітимації агресивної зовнішньої політики. Додатково, соціальний стрес, накопичений унаслідок пандемії COVID-19, міг підсилити загальний рівень тривожності у фінському суспільстві, створюючи середовище, менш сприятливе для будь-яких форм іноземного впливу, зокрема й культурного. Це значною мірою пояснює швидке згорання діяльності російських культурних центрів у Фінляндії та зміну дискурсу в місцевих ЗМІ щодо подібних інституцій після 2022 року. (Forsberg, 2024). Опитування фінів у 2022 році згідно яких загальна негативна оцінка Росії: 76% фінів мають негативне ставлення до Росії, що на (43% у 2021)% більше, ніж у попередньому році. Лише 12% зберігали позитивне ставлення. 84% фінів Росію значною військовою загрозою, а 95% – загрозою для безпеки Європи.: 74% фінів вважали Росію ненадійним партнером, що на (40% у 2021) процентні пункти більше, ніж у попередньому році. При цьому не дивлячись на інші негативні показники, 58% фінів вже після початку великої війни в Україні вважали росіян приємними людьми, а 73% визнають багатство російської культури, що ще раз підкреслює глибоку вкоріненість культурних зв'язків з Росією у Фінляндії в тому числі внаслідок багаторічної вдалої культурної дипломатії з боку перших (Naavisto, 2022). При цьому з моменту повномасштабного вторгнення Росії до України в цьому аспекті відбулися певні зміни. У Фінляндії одним із головних інструментів російської «культурної дипломатії» був Російський центр науки й культури в Гельсінкі (представництво Россотрудничества). Після початку війни в Україні фінська влада фактично паралізувала його діяльність, заявивши, що цей центр є елементом російського впливу та може використовуватися для шпигунства. Ще в липні 2022 року роботу цього центру було зупинено, а згодом він став

об'єктом юридичних дій: навесні 2023 року на вимогу МЗС Фінляндії судові виконавці заморозили земельну ділянку і будівлю Російського центру науки і культури в Гельсінкі та пов'язані з ним об'єкти. Було встановлено, що ця власність належить фонду Россотрудничества при МЗС РФ, а значить підпадає під санкції ЄС (Insight News, 2023). Також фінансові рахунки центру були заморожені фінським держказначейством на виконання режиму санкцій, на майно був накладений арешт. Прямого впливу чи фінансування, на відміну від Сербії чи Німеччини з боку росії немає. Публічні проросійські діячі є частиною впливу, однак вони є поодинокими випадками (Yle News, 2024). Натомість, фінська поліція безпеки заявляла, що Росія переглянула свої методи безпосереднього впливу в середині країн після того як з європейський держав було вислано більше 700 дипломатів, як реакцію на війну в Україні. (Kauranen, 2024).

Історично Німеччина відігравала роль одного з ключових партнерів Росії в Європі, зокрема в рамках політики «Ostpolitik», що передбачала поступову нормалізацію відносин через економічну, культурну та політичну взаємодію. У цьому контексті діяльність культурних інституцій РФ – таких як Російський дім науки і культури – сприймалась як форма м'якої сили, що сприяє міждержавному діалогу. Однак анексія Криму у 2014 році, а особливо повномасштабне вторгнення в Україну у 2022 році стали поворотними моментами, які кардинально змінили сприйняття російської присутності в німецькому публічному просторі. Інтент-аналіз, проведений у підрозділі 3.1 на основі висловлювань німецьких урядовців, демонструє чітку зміну семантичного фрейму щодо Росії: від нейтрально-дипломатичної до жорстко-критичної риторики. У дискурсі фігурують такі категорії, як «загроза безпеці», «гібридний вплив», «інформаційна атака» та «дестабілізація». Ці мовні маркери відображають не лише офіційну позицію політичного керівництва, а й соціокультурний запит, зумовлений трансформацією громадської думки. Дані соціологічних опитувань підтверджують висновки аналізу. Німці нині –

серед найбільш критичних до росії народів: у 2022 році 86% вважали росію глобальною загрозою безпеці(Liu, 2023), а недовіра до Путіна сягнула рекордних 90%. Станом на 2024 рік 95% німців не схвалюють дій президента Путіна (Pew Research Center, 2023). Тобто підтримка росії маргіналізувалася до кількох відсотків населення. Таким чином, громадська думка підтримує курс на ізоляцію росії. Попри загальну негативну оцінку Росії в Німеччині, існують помітні відмінності всередині країни за політичними та регіональними ознаками. Групи населення, що споживають альтернативні (переважно соціальні) медіа, більш скептичні до офіційного курсу. Так, опитування 2024 р. виявило, що німецькі користувачі соцмережі TikTok значно менш критично ставляться до вторгнення росії в Україну, ніж ті, хто отримує новини з традиційних ЗМІ (Escritt, 2025). Молоді виборці, які активно споживають контент через відеоплатформи (передусім TikTok), із підвищеною ймовірністю симпатизують ультраправій політичній силі «Альтернатива для Німеччини» (AfD). Саме ця партія, яка послідовно виступає проти підтримки України, наразі утримує друге місце в рейтингах напередодні загальнонаціональних виборів, а також фінансується Росією (Радіо Свобода, 2023), станом на 2022 рік 45% прихильників AfD виказували довіру до Путіна тоді як серед решти населення лише 10% мали хоч якусь довіру до російського лідера (Pew Research Center, 2024). Згідно з результатами опитування, споживачі традиційних ЗМІ значно частіше визнають вторгнення РФ в Україну незаконним і підтримують позицію Берліна щодо допомоги Києву, тоді як серед користувачів новинного контенту з TikTok та YouTube частка таких респондентів суттєво нижча. Наприклад, лише 13,6% користувачів TikTok повністю погодилися з твердженням про необхідність західної підтримки України, порівняно з 40,2% читачів національних газет. Крім того, серед споживачів інформації з TikTok значно нижчим є рівень критичного ставлення до авторитарних режимів: лише 28,1% з них погодилися з тезою, що Китай є диктатурою, тоді як серед глядачів громадського телебачення цей

показник становив 56,5%, а серед читачів газет – 57%. Молодь до 29 років, як основна аудиторія TikTok, є особливо чутливою до впливу такого типу інформації. Опитування виявило, що лише 69% користувачів TikTok погоджуються із твердженням, що вакцинація рятує життя, порівняно з 71% серед усіх осіб цієї вікової категорії. Більше того, користувачі TikTok значно рідше, ніж споживачі традиційних ЗМІ, погоджуються з тим, що Росія або Китай поширюють дезінформацію, і частіше схильні звинувачувати в цьому уряд Німеччини (Escritt, 2025). Варто зазначити, що російська державна пропаганда у ФРН була присутня через мережу RT Deutsch і Sputnik, але в 2022 році їхнє мовлення в ЄС було заборонене (Chee, 2022). Російські нарративи все ж проникають через нішеві канали: німецькомовні телеграм-канали, конспірологічні сайти, а також через заяви прокремлівських діячів на кшталт колишнього канцлера Г. Шредера. Проте вплив цього обмежений: переважна більшість німців критично ставиться до інформації з російських джерел – у опитуванні 2023 р. понад 80% назвали російські новини недостовірними (Escritt, 2025). На додаток до інтент-аналізу висловлювань політичних еліт (див. п. 3.1), важливою складовою дослідження сприйняття культурної дипломатії Російської Федерації є аналіз суспільної думки в трьох країнах – Фінляндії, Німеччині та Сербії – в контексті російсько-української війни. Саме ці настрої створюють тло, в якому реалізуються ініціативи культурної дипломатії та на основі якого формується політична легітимність або неприйняття таких практик. У ході дослідження були проаналізовані репрезентативні дані опитувань за період 2022–2024 років. У Фінляндії лише 8% респондентів у 2022 році висловлювали позитивне ставлення до політики РФ, а 6% – до її культурної присутності (Ministry for Foreign Affairs of Finland, 2024). Ці дані повністю узгоджуються з результатами іншого дослідження (Xia et al., 2022), де продемонстровано різке зростання підтримки НАТО та зниження толерантності до РФ у громадському дискурсі після початку повномасштабного вторгнення. Кардинально інша ситуація спостерігається у

Сербії. У 2022–2023 роках підтримка РФ серед громадян коливалась на рівні 57%, а позитивне сприйняття її культурної дипломатії – на рівні 63% (Belgrade Centre for Security Policy, 2022). Дані, надані Samorukov і Vuksanovic (2023), демонструють виняткову стійкість проросійських настроїв навіть після вторгнення: значна частина опитаних схильна виправдовувати дії Росії або вбачати в ній альтернативу західним структурам. Ця сприятлива суспільна думка створює підґрунтя для культурно-інформаційної присутності РФ в країні, що детально відображено у підрозділі 2.4 цієї роботи. На основі зіставлення трьох країн уможлиблюється порівняльний аналіз ставлення до культурної дипломатії РФ через призму загального геополітичного позиціонування:

Таблиця 1.

Порівняльна таблиця: Ставлення до РФ за 3 показниками у Фінляндії, Німеччині, Сербії

Країна	Підтримка РФ, % (2022)	Позитивне ставлення до культурних програм РФ, %	Довіра до РФ як держави, %
Фінляндія	8	6	5
Німеччина	12	10	11
Сербія	57	63	60

Джерела: Ministry for Foreign Affairs of Finland (2024); Pew Research Center (2024); Belgrade Centre for Security Policy (2022).

Візуалізація цих показників (див. діаграму вище) демонструє чіткий кореляційний зв'язок між загальнополітичним ставленням до РФ та легітимізацією її культурної присутності. Чим нижча довіра до Росії як

держави, тим менше схильність сприймати її культурні ініціативи як нейтральні або позитивні. У країнах, де російська зовнішня політика асоціюється з агресією, її культура автоматично отримує "політичне забарвлення", і сприймається як елемент гібридного впливу. Цей висновок повністю узгоджується з результатами інтенст-аналізу офіційних висловлювань у розділі 3.1, де в риторичі представників влади Фінляндії та Німеччини чітко простежується інтерпретація культурної дипломатії РФ як інструменту пропаганди або підривної діяльності. Натомість у Сербії, де інституційний дискурс щодо РФ значною мірою лояльний (див. також п. 2.4), відсутній чіткий бар'єр між культурою та політикою. Російські культурні проекти не лише приймаються громадянами, а й використовуються як спосіб ідентифікації із "слов'янським братством", православною єдністю та альтернативною геополітичною орієнтацією. Взаємозв'язок між інтенціями політичних акторів (як показано в підрозділі 3.1) та суспільними установками підтверджує ключову гіпотезу дослідження: культурна дипломатія РФ не існує у вакуумі, вона тісно інтегрована в систему геополітичного символізму та рецепції. Це має значення як для теоретичного осмислення феномену, так і для практичного виявлення ризиків м'якої влади РФ у Європі.

3.3. Хід і структура проведення дослідження

Дослідження культурної дипломатії Російської Федерації в Європі базувалося на поєднанні теоретичного аналізу, критичного дискурс-аналізу та інтенст-аналізу як методологічних основ. Робота будувалась поетапно – від концептуального обґрунтування до емпіричного аналізу реакцій трьох обраних країн (Фінляндії, Німеччини та Сербії) на культурну дипломатію РФ у період після початку повномасштабного вторгнення Росії до України.

Початковий етап дослідження передбачав систематизацію теоретичних засад культурної дипломатії як соціального та політичного явища. Для цього було залучено міждисциплінарний підхід, який охоплює концепти "м'якої

сили" (Nye, 2004), "символічної влади" (Bourdieu, 1991) і легітимності в інтерпретації Макса Вебера. Окрему увагу було приділено соціологічному баченню культурної дипломатії як інституціоналізованого дискурсу, що виконує ідеологічну та репрезентаційну функцію у глобальному інформаційному просторі.

Наступним етапом стало визначення методологічної рамки. Було розроблено уніфіковану кодувальну матрицю, яка включала чотири категорії: тема, фрейм, інформаційна стратегія, інтенція. Вона слугувала основою для дискурс-аналізу публікацій у національних ЗМІ обраних країн. Основними критеріями добору джерел були: актуальність (2022–2024 рр.), відсутність російської юрисдикції (.ru), наявність фокусування на культурних ініціативах РФ, а також представлення матеріалів у локальних мовах (фінська, німецька, сербська) та англійською.

У процесі аналізу було охоплено близько 15 ключових публікацій із провідних національних медіа, які репрезентували реакцію держав і суспільств на культурну присутність Росії. У ході дискурс-аналізу вдалося реконструювати домінантні фрейми та наративи, однак виявилось, що очікуваний рівень ідеологічної поляризації у текстах не завжди був достатнім для виявлення явних стратегій делегітимації. Це стало важливим емпіричним результатом: формально нейтральна подача матеріалу не виключає політичної упередженості, однак унеможлиблює фіксацію її через класичні засоби критичного дискурс-аналізу.

У відповідь на це, увагу дослідження було зміщено в бік інтеннт-аналізу, з акцентом на виявлення комунікативних намірів у медіа та офіційних висловлюваннях політиків. Для цього залучено концепцію інтенційності (Brentano, 2014; Mazurok, 2012), яка дозволяє аналізувати не лише зміст повідомлення, а й його спрямованість – делегітимація, нейтралізація, підсилення впливу. Саме на цьому етапі дослідження стало зрозуміло, що реакція держави як політичного суб'єкта може суттєво відрізнятися від

риторики в медіа, тому було прийнято рішення доповнити емпіричну частину аналізом публічних висловлювань високопоставлених посадовців.

Серед ключових викликів дослідження варто виділити основні, а саме: нестачу академічних праць саме з культурної дипломатії Росії після 2022 року, особливо в локальному контексті Фінляндії та Сербії; проблему перекладу та зіставлення джерел, оскільки аналіз здійснювався на трьох мовах; обмеженість критичного дискурс-аналізу в умовах інформаційної нейтральності медійних форматів. Водночас серед результатів можна виділити кілька висновків. Зокрема, емпірично підтверджено наявність культурної дипломатії РФ навіть у ворожому середовищі. Було встановлено зв'язок між політичною орієнтацією країни та характером рецепції культурних ініціатив. Ідентифіковано функціональну зміну культурної дипломатії з "м'якої сили" на інструмент гібридного впливу.

Проведене дослідження не лише дозволило емпірично перевірити поставлені гіпотези, а й показало гнучкість сучасної соціології у вивченні політичних феноменів на основі міждисциплінарного підходу, з поєднанням теорії, аналізу дискурсу та комунікативних стратегій

Висновки та перспективи дослідження

Проведене дослідження дозволило системно проаналізувати, яким чином культурна дипломатія Російської Федерації репрезентується у медіадискурсі трьох європейських країн – Фінляндії, Німеччини та Сербії – у контексті повномасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 році. У Фінляндії та Німеччині зафіксовано домінування критичних, делегітимуючих репрезентацій, тоді як у Сербії культурна присутність Росії зберігає легітимний статус і навіть отримує підтримку в публічному просторі. Таким чином, гіпотези дослідження здебільшого підтвердилися: тональність дискурсу справді залежить від геополітичного контексту, а культурна дипломатія РФ у європейських країнах функціонує не лише як інструмент

"м'якої сили", але і як складова гібридної стратегії впливу. Застосування критичного дискурс-аналізу та інтент-аналізу дозволило виявити ідеологічні настанови та комунікативні інтенції, що лежать в основі публічних репрезентацій російських культурних ініціатив. Особливу цінність має порівняльний підхід, який дозволив простежити, як політичні наративи та історичні зв'язки впливають на інтерпретацію культурної дипломатії в кожному конкретному національному середовищі. Дослідження також виявило, що формальна згадка культурної дипломатії у політичному дискурсі є обмеженою, однак через аналіз інтенцій можливо реконструювати загальну зовнішньополітичну позицію країн щодо РФ.

У межах подальших досліджень перспективним є розширення географії аналізу – зокрема, вивчення випадків Польщі, Болгарії, Угорщини або Чехії, де також спостерігається активність російських культурних ініціатив. Водночас актуальним напрямом є аналіз культурної дипломатії в цифровому середовищі – соцмережах, YouTube-каналах, стрімінгових платформах, які дедалі частіше виступають альтернативними каналами поширення ідеологічних меседжів. Ще одним важливим напрямом подальшої роботи може стати компаративний аналіз стратегій культурної дипломатії інших держав – таких як Китай, Франція або Сполучені Штати – з метою виявлення спільних патернів, особливостей та потенційної типології сучасної культурної дипломатії як глобального інструмента міжнародної політики. У підсумку, дискурс-аналіз культурної дипломатії виявився ефективним інструментом для вивчення м'якої влади в умовах сучасної політичної поляризації, дозволивши виявити складну взаємодію між символічними формами впливу, медіарепрезентаціями та політичним контекстом.

Проведене дослідження дозволило здійснити комплексний аналіз дискурсивного та інтенційного виміру російської культурної дипломатії у трьох різних європейських контекстах. У роботі було застосовано міждисциплінарний підхід, який об'єднав критичний дискурс-аналіз, інтент-

аналіз і елементи фрейм-аналізу для виявлення смислових структур, що формують уявлення про Росію як культурного актора в умовах війни. Основною метою було не лише описати медійні репрезентації, але й реконструювати приховані ідеологічні стратегії легітимації або делегітимації.

Результати аналізу свідчать, що культурна дипломатія РФ у сучасних умовах втратила статус універсального інструменту "м'якої сили" й дедалі частіше функціонує як елемент гібридного впливу. Це виявляється у зміні семантичних фреймів, що структурують публічний дискурс: від культури як сфери діалогу – до культури як інструменту політичної боротьби. Такий зсув особливо чітко фіксується в офіційній риториці Німеччини та Фінляндії, де ЗМІ виконують нормативно-регулятивну функцію, маркуючи російські культурні ініціативи як загрозу національній безпеці. Натомість у Сербії культурна дипломатія РФ продовжує репрезентуватись як прояв «братньої єдності» та геополітичної альтернативи західному вектору.

Інтент-аналіз висловлювань державних діячів підтвердив, що риторичні інтенції високопосадовців віддзеркалюють політичну орієнтацію країн: у Фінляндії та Німеччині – це рішуча делегітимація, у Сербії – риторика лояльності або стратегічної неоднозначності. Важливо зазначити, що навіть у тих випадках, коли культурна дипломатія не згадується прямо, інтенційна структура висловлювань виявляє контури зовнішньополітичної позиції щодо РФ. Таким чином, інтент-аналіз виконує компенсаторну функцію: він дозволяє прочитати політичні настанови за межами буквального тексту.

Перша гіпотеза дослідження стверджувала, що після початку повномасштабного вторгнення Росії, тональність медіа щодо культурної дипломатії Росії стала переважно критичною, особливо у країнах із проєвропейською або антиросійською орієнтацією (Фінляндія, Німеччина). Ця гіпотеза повністю підтвердилась. Як показує дискурс-аналіз, фінські та німецькі медіа не лише фіксували факти культурної активності РФ, а й супроводжували їх критичними фреймами, де ключовими темами були

маніпуляція, інструменталізація культури, загроза національній безпеці та легітимація агресії. Фрейми делегітимації, дискурсивного протистояння та нормотворчого опору стали доміантними в цих медійних просторах. Друга гіпотеза припускала, що реакція на культурну дипломатію РФ залежить від політичного контексту: у Фінляндії та Німеччині вона сприймається як загроза, а в Сербії – як нейтральне або позитивне явище. Ця гіпотеза також підтвердилась. У сербських ЗМІ культурна дипломатія РФ репрезентується здебільшого у нейтральному або доброзичливому тоні, з фокусом на "слов'янському братерстві", "традиційних цінностях" та спільній історичній пам'яті. У той час як у фінських і німецьких медіа культурна присутність Росії трактується крізь призму безпекових ризиків, у Сербії вона інтегрується у внутрішньополітичний наратив про альтернативу Заходу. Третя гіпотеза стосувалася здатності критичного дискурс-аналізу виявляти ідеологічні стратегії делегітимації культурної дипломатії РФ у текстах ЗМІ. Результати дослідження підтвердили цю гіпотезу: за допомогою КДА було ідентифіковано низку лексичних, риторичних та структурних прийомів, спрямованих на формування негативного образу РФ як культурного актора. До них належать негативна оцінна лексика, акценти на політичних мотивах культурних заходів, дискурсивне розділення понять "культура" і "пропаганда", а також активне використання контрнарративів. Четверта гіпотеза передбачала, що інтент-аналіз висловлювань високопосадовців дозволяє виявити узгодженість між офіційною риторикою та зовнішньополітичною позицією держави щодо культурної дипломатії РФ. Гіпотеза підтвердилась частково. У випадку Фінляндії та Німеччини інтенції (інформаційна ізоляція, делегітимація, захист ідентичності) збігаються з політичною позицією держав. У випадку Сербії ж простежується явище подвійної риторики: публічна лояльність до РФ часто поєднується з дипломатичним балансуванням між Москвою і Брюсселем. Таким чином, у Сербії інтент-аналіз виявляє як офіційні, так і латентні настанови політичної

еліти, що вказує на неоднорідність політичної інтенційності.

Серед перспектив подальших досліджень можна виокремити кілька ключових напрямів. По перше, доцільним є розширення географічного охоплення на інші країни Центрально-Східної Європи – зокрема Польщу, Чехію, Угорщину та Болгарію, де російська культурна дипломатія також має активну (хоча й неоднорідну) присутність. По друге, необхідно звернути увагу на діяльність російських культурних інституцій у цифровому просторі, включаючи Telegram-канали, YouTube-проекти, сторінки в Instagram та інші платформи, які перетворюються на важливі інструменти впливу. По третє, перспективним напрямом є вивчення локального опору – реакцій громадянського суспільства, ініціатив з боку культурних діячів, митців та освітніх інституцій, які можуть не лише блокувати проросійські ініціативи, а й формувати альтернативні дискурси. Також варто залучити кількісні методи дослідження – наприклад, за допомогою опитувань чи контент-аналізу, аби перевірити статистичну залежність між інтенсивністю культурної активності РФ та рівнем довіри до неї серед населення відповідної країни. Поєднання якісних і кількісних підходів дозволить значно розширити аналітичний інструментарій і поглибити розуміння того, як саме функціонує культурна дипломатія у кризовому міжнародному контексті.

Список використаних джерел

1. Мазурок, А. І. (2012). Інтент-аналіз виступів представників українського опозиційного політикуму: латентне vs реальне. *Український соціум*, 4, 57-70. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2012_4_6.
2. Юзва, Л. Л. (2022). Як побачити приховане? Інтент-аналіз конфліктного дискурсу.
3. Bourdieu, P. (1986) "Forms of Capital". In: Richardson, J., Ed., *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, Greenwood, New York, 241-258.
4. Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Polity Press in Association with Basil Blackwell, Cambridge.
5. Romashko, T. (2024). Commissioned book review: Nadiia Koval and Denys Tereshchenko, *Russian Cultural Diplomacy Under Putin: Rossotrudnichestvo, the 'Russkiy Mir' Foundation, and the Gorchakov Fund in 2007–2022*. *Political Studies Review*, 22. <https://doi.org/10.1177/14789299241254203>
6. Klavdienko, S. (2024). Cultural Diplomacy of Ukraine in Conditions of the Russian-Ukrainian War. *Language Culture Politics International Journal*, 1, 147–159.
7. Prina, F. (2024). Fantasies of Cultural Sovereignty and National Unity: Russia's Ontological (In)Security and Its Assertion of 'Spiritual-Moral Values'. *International Politics*, 61(1), 1–20.
8. Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis*. London: Longman.
9. Handford, M., & Gee, J.P. (Eds.). (2012). *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203809068>
10. Wallace, W. (1990). *The Transformation of Western Europe*. London: Pinter.
11. Van Dijk, & T., A. (1998). *Ideology. A multidisciplinary approach*. London: Sage.
12. van Dijk, T. A. (1988). *News as Discourse*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
13. Handford, M., & Gee, J.P. (Eds.). (2023). *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003035244>
14. Szostek, J. (2017). The Power and Limits of Russia's Strategic Narrative in Ukraine: The Role of Linkage. *Perspectives on Politics*, 15(2), 379–395. doi:10.1017/S153759271700007X
15. Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.
16. van Dijk, T. A. (2006). Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), 359–383. <https://doi.org/10.1177/0957926506060250>
17. Wodak, R. (2015). *Methods of Critical Discourse Studies*, 3rd edition.

18. Nye, J. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York, NY: Public Affairs.
19. Brentano, F. (2014). *Psychology from An Empirical Standpoint* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315747446>
20. Weber, M. (1978). *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley: University of California Press.
21. Stasevska, O., & Malanchuk, I. (2021). Kulturalna dyplomatiia: symbioz kulturnoho ta pravovoho potentsialu [Cultural diplomacy: A symbiosis of cultural and legal potential]. *Pravo ta innovatsii*, 1, 89–95. <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19189/1/89-95.pdf>
22. Van Herpen, M. H. (2016). *Putin's Propaganda Machine: Soft Power and Russian Foreign Policy*. Rowman & Littlefield.
23. Tolz, V., Hutchings, S., Chatterje-Doody, P. N., & Crilley, R. (2020). Mediatization and journalistic agency: Russian television coverage of the Skripal poisonings. *Journalism*, 146488492094196. doi:10.1177/1464884920941967
24. Lahti, Y., & Palonen, E. (2025). “Populism and EP Elections – Case Finland: Populism Gone Mad from Scissors and Chopping-board to Firing Guns and Latino Rush.” *Populism & Politics (P&P)*. European Center for Populism Studies (ECPS). April 28, 2025. Doi: <https://doi.org/10.55271/pp0049>
25. Saari, D., Moilanen, P., & Hautala, M. (2025). *Disinformation Landscape in Finland (V2)*. EU DisinfoLab. https://www.disinfo.eu/wp-content/uploads/2025/04/20250402_Disinfo-landscape-in-Finland-V2.pdf
26. Khalimzoda, I., & Siitonen, M. (2022). Russian speakers’ media engagement and acculturation in Finland and Latvia. *CMS*, 10(28). <https://doi.org/10.1186/s40878-022-00304-1>
27. Finnish Security and Intelligence Service (SUPO). (n.d.). *Overview of state espionage and influencing*. Retrieved May 17, 2025, from <https://supo.fi/en/overview-of-state-espionage-and-influencing>
28. Balkan Insight. (2024, January 1). *Balkan Insight in 2023: The Stories That Mattered Most*. <https://balkaninsight.com/2024/01/01/balkan-insight-in-2023-the-stories-that-mattered-most/>
29. Finnish Institute of International Affairs. (2023). *About the Institute*. <https://fiia.fi/en/institute/the-institute>
30. NATO. (2023, August 30). *Logical but unexpected: Witnessing Finland's path to NATO from a close distance*. <https://www.nato.int/docu/review/articles/2023/08/30/logical-but-unexpected-witnessing-finlands-path-to-nato-from-a-close-distance/index.html>
31. Protsiuk, M., Prokhorova, A., & Dubyk, M. (2024). *Russian cultural diplomacy in Germany: Actors, narratives, and achievements*. Ukrainian Institute. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.21983.37283>
32. Reuters. (2024, September 9). *A mini Russia emerges in Serbia as thousands flee war*. <https://www.reuters.com/world/europe/mini-russia-emerges-serbia-thousands-flee-war-2024-09-09/>

33. Statistics Finland. (2025, April 4). *Number of foreign-language speakers exceeded 600,000 during 2024.* <https://stat.fi/en/publication/cm1jg8tr20lco07vwvoif9s6i>
34. Statistisches Bundesamt (Destatis). (2025). *Foreign population by place of birth and selected citizenships.* <https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Population/Migration-Integration/Tables/foreigner-place-of-birth.html>
35. U.S. Department of State. (2023). *Germany - United States Department of State.* [Germany - United States Department of State](https://www.state.gov/germany)
36. Toepfl, F. (2016). Beyond the four theories: Toward a discourse approach to the comparative study of media and politics. *International Journal of Communication*, 10, 153–171
37. Yle News. (2024, October 20). Finnish children attend Kremlin-sponsored summer camp in Russian-occupied Crimea. Yle.fi. <https://yle.fi/a/74-20119032>
38. Yle News. (2023, November 22). Finland receives 'diplomatic note' from Russia. Yle.fi. <https://yle.fi/a/74-20061532>
39. Yle News. (2023, October 12). Finnish government to end Finland-Russia Society funding. Yle.fi. <https://yle.fi/a/74-20054995>
40. Yle News. (2024, July 9). Moscow labels Finland-based Russian pro-democracy organisation "undesirable". Yle.fi. <https://yle.fi/a/74-20098796>
41. Yle News. (2023, October 13). Survey: Fewer Russians have a positive view of Finland. Yle.fi. <https://yle.fi/a/74-20055152>
42. Ministry of Education and Culture. (2022, March 9). Finland freezes higher education and research cooperation with Russia – Support for Ukrainian students in Finland. <https://okm.fi/en/-/finland-freezes-higher-education-and-research-cooperation-with-russia-support-for-ukrainian-students-in-finland>
43. UNESCO. (n.d.). Finnish-Russian Cultural Forum - Policy Monitoring Platform. <https://www.unesco.org/creativity/en/policy-monitoring-platform/finnish-russian-cultural-forum>
44. The Guardian. (2025, March 10). Goodbye Lenin: Finnish museum reinvents itself in response to shifting relations with Russia. <https://www.theguardian.com/world/2025/mar/10/goodbye-lenin-finnish-museum-reinvents-itself-in-response-to-shifting-relations-with-russia>
45. Auswärtiges Amt. (n.d.). Germany and the Russian Federation: Bilateral relations. <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/russianfederation-218616>
46. Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Harvard University Press.
47. Bylinetimes. (2025, May 15). Germany's Political and Cultural Establishment Prepares to Stand Up to Putin and His Allies. <https://bylinetimes.com/2025/05/15/germanys-political-and-cultural-establishment-prepares-to-stand-up-to-putin-and-his-allies/>

48. Deutsche Welle. (n.d.). Deutsche Welle - About Us. <https://www.dw.com>
49. Fairclough, N. (2013). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Routledge.
50. Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge*. Pantheon Books.
51. Frankfurter Allgemeine Zeitung. (2024). Frankfurter Allgemeine Zeitung – daily newspaper of the top performers. <https://www.faz.net>
52. Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. University of California Press.
53. Media Ownership Monitor. (2024). Spiegel.de - Media Ownership Monitor. <https://germany.mom-gmr.org/en/media/detail/outlet/spiegelde/>
54. Republic. (n.d.). Frankfurter Allgemeine Zeitung – daily newspaper of the top performers. <https://www.republic.de/english/faz>
55. Reuters. (2025, February 18). Russia-linked propaganda campaign pushes to undercut German support for Ukraine. <https://www.reuters.com/investigations/russia-linked-propaganda-campaign-pushes-undercut-german-support-ukraine-2025-02-18/>
56. Spiegel.de. (2024). Über uns. <https://www.spiegel.de>
57. Ukrainian Institute. (2024). Russian cultural diplomacy in Germany: actors, narratives, and achievements. <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2024/11/russian-cultural-diplomacy-in-germany.-ukrainian-institute.pdf>
58. Wierzejski, M. (2024). Cultural Diplomacy and Sanctions as Foreign Policy Instruments during a Time of Conflict. *Sprawy Międzynarodowe*, 77(2), 77–93. https://www.researchgate.net/publication/387196603_Cultural_Diplomacy_and_Sanctions_as_Foreign_Policy_Instruments_during_a_Time_of_Conflict
59. Ociepka, B., & Arendarska, J. (2024). Cultural diplomacy and sanctions as foreign policy instruments during a time of conflict. *Sprawy Międzynarodowe*, 76(3–4), 127–155. <https://doi.org/10.35757/SM.2023.76.3-4.07>
60. Council on Foreign Relations. (2023). Russia's Influence in the Balkans. <https://www.cfr.org/backgroundunder/russias-influence-balkans>
61. Danas. (2023). У епицентру утицаја "меке силе". <https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/u-epicentru-uticaja-meke-sile/>
62. European Parliamentary Research Service. (2023). Russia's Influence in the Western Balkans. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/747096/EPRS_BRI\(2023\)747096_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/747096/EPRS_BRI(2023)747096_EN.pdf)
63. Informer. (2023, May 19). Лавров одржао конференцију за медије: процес демилитаризације мора се спровести до краја. <https://informer.rs/planeta/vesti/684552/lavrov-odrzao-konferenciju-za-medije-proces-demilitarizacije-u-ukrajini-mora-se-sprovesti-do-kraja>

64. Karčić, H. (2022). *Russia's Influence in the Balkans: The Interplay of Religion, Politics, and History*. Berkley Center for Religion, Peace & World Affairs. <https://berkleycenter.georgetown.edu/posts/russia-s-influence-in-the-balkans-the-interplay-of-religion-politics-and-history>
65. Politika. (2023, December 5). Marija Zaharova za „Politiku”: Srbija je primer odgovorne države koja štiti svoje nacionalne interese. <https://www.politika.rs/sr/clanak/595820/marija-zaharova-za-politiku-srbija-je-primer-odgovorne-drzave-koja-stiti-svoje-nacionalne-interese>
66. Samorukov, M., & Vuksanovic, V. (2023). *Untarnished by War: Why Russia's Soft Power Is So Resilient in Serbia*. Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/01/untarnished-by-war-why-russias-soft-power-is-so-resilient-in-serbia>
67. Vuksanovic, V. (2022). *Beyond Sputnik and RT: How Does Russian Soft Power in Serbia Really Work?* Belgrade Centre for Security Policy. <https://bezbednost.org/en/publication/beyond-sputnik-and-rt-how-does-russian-soft-power-in-serbia-really-work/>
68. Niinistö, S. (2022, February 14). *Finnish President Sauli Niinistö on Putin and the Ukraine Conflict*. DER SPIEGEL. <https://www.spiegel.de/international/world/finnish-president-sauli-niinistoe-on-putin-and-the-ukraine-conflict-a-bb9281d3-2cc6-49a1-87eb-199569991c79>
69. Schäuble, W. (2020, October 1). *We need better cooperation with Russia*. Deutsche Welle. <https://www.dw.com/en/wolfgang-sch%C3%A4uble-we-need-better-cooperation-with-russia/a-55107776>
70. Vučić, A. (2024, November 25). *Vučić for the BBC: “I am proud to say that I am sitting only on the Serbian chair”*. Serbian Monitor. <https://www.serbianmonitor.com/en/vucic-for-the-bbci-am-proud-to-say-that-i-am-sitting-only-on-the-serbian-chair/>
71. Youvan, D. (2024). *The historical overlap of Serbia and Russia: Cultural, religious, and political ties*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.17774.22088>
72. European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats. (2024). *Disinformation landscape in Finland*. <https://www.disinfo.eu/publications/disinformation-landscape-in-finland/>
73. Meister, S. (2022). *No more illusions? The turning point in Germany's Russia policy*. German Council on Foreign Relations (DGAP). <https://dgap.org/en/research/publications/no-more-illusions-turning-point-germanys-russia-policy>
74. Heninen.net. (n.d.). *Treaty between the Republic of Finland and the Russian Federation on the fundamentals of relations*. https://heninen.net/sopimus/1992_e.htm
75. Russian Ministry of Foreign Affairs. (n.d.). *Germany*. International Cultural Cooperation Portal. <https://intermol.su/en/about/countries/germaniya/>
76. Treaty between the Federal Republic of Germany and the Russian Federation on cultural cooperation (16 December 1992). (n.d.). *University of Geneva*

– *Art ADR*. <https://plone.unige.ch/art-adr/cases-affaires/marienkirche-window-panels-2013-germany-and-russia-state-hermitage-museum-pushkin-state-museum-of-fine-arts/treaty-between-the-federal-republic-of-germany-and-the-russian-federation-on-cultural-cooperation-16-december-1992/view>

77. UNESCO. (n.d.). *Signed bilateral and international contracts, agreements, memoranda etc. by the Republic of Serbia in the period 2017–2020*. <https://www.unesco.org/creativity/en/policy-monitoring-platform/signed-bilateral-international-contracts-agreements-memoranda-etc-republic-serbia-period-2017-2020>

78. Forsberg, T. (2024). Bottom-up foreign policy? Finland, NATO and public opinion. *Scandinavian Political Studies*, 47, 283–307. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.12273>

79. Liu, E. (2023). German-Russian relations: A history and the way ahead. *The Pardee Atlas Journal of Global Affairs*. [https://sites.bu.edu/pardeeatlas/advancing-human-progress-initiative/german-russian-relations-a-history-and-the-way-ahead/Boston University+1 Boston University+1](https://sites.bu.edu/pardeeatlas/advancing-human-progress-initiative/german-russian-relations-a-history-and-the-way-ahead/Boston%20University%20University%20)

80. Pew Research Center. (2023, July). Large shares see Russia and Putin in negative light, while views of Zelenskyy more mixed. https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/20/2023/07/PG_2023.07.10_Russia-NATO_Report.pdf

81. Escritt, T. (2025, January 20). German TikTokers like China, Russia more, poll shows. Reuters. <https://www.reuters.com/world/europe/german-tiktokers-like-china-russia-more-poll-shows-2025-01-20/>

82. Радіо Свобода. (2023, серпень 4). Кремль фінансував німецьку ультраправу AfD і використовував її, щоб зупинити допомогу Україні – розслідування. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kreml-afd/32534692.html>

83. Pew Research Center. (2024, July). *NATO seen favorably in member states; confidence in Zelenskyy down in Europe, U.S.* <https://www.pewresearch.org/global/2024/07/02/views-of-russia-and-putin-july-24/>

84. Chee, F. Y. (2022, March 2). EU bans RT, Sputnik over Ukraine disinformation. Reuters. <https://www.reuters.com/world/europe/eu-bans-rt-sputnik-banned-over-ukraine-disinformation-2022-03-02/>

85. Reinhart, R. J. (2022, September 16). Most Finns, Swedes approve of NATO's leadership. Gallup. <https://news.gallup.com/poll/401102/finns-swedes-approve-nato-leadership.aspx>

86. Український інститут. (2023). *Російська культурна дипломатія в Німеччині: гравці, наративи, досягнення*. <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2024/11/rosijska-kulturna-dyplomatiya-v-nimechchyni.-ukrayinskyj-institut.pdf>

87. Belgrade Centre for Security Policy. (2022). Public perception of Serbian foreign policy in 2022. https://qkss.org/images/uploads/files/WBSB-2022_Serbia-Report-1_Dec-2022_%281%29.pdf
88. ISD Global. (2024). What do Germans think about Ukraine and Defence Policy? Institute for Strategic Dialogue. https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/isd-surveys-what-do-germans-think-about-ukraine-defence-policy/
89. Xia, Y., Gronow, A., Malkamäki, A., Ylä-Anttila, T., Keller, B., & Kivelä, M. (2024). The Russian invasion of Ukraine selectively depolarized the Finnish NATO discussion on Twitter. *EPJ Data Science*, 13(1), 1. <https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-023-00441-2>

ДОДАТКИ

Додаток А

ІНТЕНТ-аналіз інтерв'ю Niinistö

"Suddenly, He Started To Behave in a Very, Very Decisive Way"

Few world leaders know Vladimir Putin better than Finnish President Sauli Niinistö. In an interview, he tells DER SPIEGEL that the Russians are willing to pay a high price for things that are important to them.

Interview Conducted by Christian Esch und Christoph Scheuermann

14.02.2022, 20.40 Uhr

Sauli Niinistö, 73, served as justice and finance minister before being sworn in as president of Finland 10 years ago. Since then, he has established his reputation as a negotiator between Moscow and the West. In 2018, he hosted the summit between then United States President Donald Trump and Kremlin leader Vladimir Putin. The conservative politician later mediated between Berlin and Moscow following the poisoning of opposition figure Alexei Navalny.

DER SPIEGEL: Mr. President, you first met Vladimir Putin in person almost 10 years ago. What was your impression of him?

Niinistö: It was in June 2012 at the St. Petersburg Economic Forum. Putin hosted a dinner, and after that, we drove to Karelia, to a village with summer cottages, and played ice hockey. At some point, he asked me: Why is Finland so enthusiastic about becoming a NATO member? sit_info

DER SPIEGEL: What was your answer?

Niinistö: That our government at that time, while it didn't rule out NATO membership in its platforms, was not initiating preparations for accession during its term in office. I told him that Finland wants to deepen relations with its neighbors in Sweden and Norway, as well as with the United States and the countries of the European Union and to enhance its partnership with NATO, and that I am an advocate for strengthening European defense. He asked me why. I said because every independent nation strives to maximize its security. That was the end of the discussion. sit_info

DER SPIEGEL: Can the man you met back then be compared with today's Putin?

Niinistö: I would not say I have noticed any major change. Just one thing, perhaps: He sounds more decisive. And there was a very interesting development last year. Would you like me to break it down for you? From my personal perspective? sit_analysis

DER SPIEGEL 7/2022

DER SPIEGEL: Sure.

Niinistö: I remember last spring, when more Russian troops were already being concentrated near the Ukrainian border, very well. In April, I had a telephone conversation with Putin and he told me it was just a military exercise and that the

troops would be withdrawn in 10 days. A short time before, he had spoken with U.S. President Joe Biden, and it seemed to me there was a connection between the phone call and the announcement of the pullout. And the troops really did withdraw.

sit_info

DER SPIEGEL: When did you first sense signs of the escalation that would follow?

Niinistö: In June, Biden and Putin met for a summit in Geneva to discuss arms control, after which the signals coming from both sides were positive. It was at the time when Biden was traveling through Europe. sit_info

It became clear to us and other European countries that the Biden administration no longer sees Russia as its primary global adversary, but rather China. sit_analysis

At the same time, we talked in different formats about security on the Continent, in the NATO countries and in the EU as well. we spr

In August, I asked Putin what he thought of this security debate. He didn't answer. Then, in mid-October, I heard the first warning signals from Washington and Moscow that there might be problems. sit_info

"Sometimes, I guess you have to read him even when he doesn't answer."

DER SPIEGEL: Have you asked Putin about this?

Niinistö: At the end of October, I was a guest at the Kremlin and I asked him if there were any difficulties in the negotiations with the U.S. sit_info

DER SPIEGEL: That was one day before the *Washington Post* reported on the new troop deployments near the Ukrainian border.

Niinistö: Yes, but I wasn't fully aware of that at the time. we_self preserv

Putin answered my question by saying: No, everything is OK. A short time later, CIA chief William Burns flew to Moscow, and we all knew that something wasn't quite right. sit_analysis

You asked me if Putin has changed. I don't see a change in himself as a leader. But I do see a change in his behavior. Suddenly, he started to behave in a very, very decisive way. I think he saw an opportunity and wanted to use the moment to take everything he had already had in his mind for years. Sometimes, I guess you have to read him even when he doesn't answer. sit_analysis

DER SPIEGEL: How do you explain the drastic change in Putin's behavior between the summer and autumn of last year?

Niinistö: It's difficult to define. There certainly wasn't a specific incident that would have totally changed the picture from the Russian point of view. But we did talk extensively in Europe last year about security on the Continent, and perhaps Moscow felt it was not involved, or would have wanted to be the master of that game. sit_analysis

DER SPIEGEL: In mid-December, Putin presented the West with a list of demands, including that NATO essentially pull back to its 1997 borders, that it pledge to cease eastward expansion and that it end military activities in both Ukraine

and Eastern Europe. But Moscow must know that neither NATO nor Europe nor the U.S. would make such commitments. Is Putin serious about these demands?

Niinistö: I was surprised myself when I saw them for the first time. we_spr

It had to be clear even to those who issued the demands that they were almost impossible to fulfill. I spoke to Putin by phone on Dec. 14, and the parts of our discussion about his demands were very formal. I even thought that he was reading from a piece of paper. He just wanted to repeat the demands – nothing else.

"It's totally impossible for me to guess what Putin wants."

DER SPIEGEL: What do you think Moscow is aiming at?

Niinistö: It's totally impossible for me to guess what Putin wants. In December, I wrote the following in my journal: At first, I thought that Ukraine is just the bait for the Kremlin, and the catch is on the general demands towards the U.S. and NATO. But maybe, in the end, Russia also wants to eat the bait. I now think it may have more to do with Ukraine. I think the implementation of the Minsk agreement is a key issue for Russia. sit_analysis

We now see that (French) President Macron is very active in the Normandy process and is looking for solutions. we_pr

DER SPIEGEL: Russia negotiated the Minsk agreement in 2015 together with Germany, France and Ukraine - during a period of weakness in Ukraine. Many Ukrainians view the treaty, which was never fully implemented, as a victory for Putin. Why have you changed your assessment as far as Russia's priorities are concerned?

Niinistö: On Jan. 21, I spoke with Putin on the phone for more than an hour. He mentioned the Minsk agreement. I didn't say anything about it. sit_info

But the Kremlin's press release about the phone call stated that both presidents had pointed out the importance of the agreement. they_acc

That was OK for me because I have been emphasizing that for seven years. But the press release from the Russian Foreign Ministry about our phone call only mentioned the Minsk part of our discussion and nothing else. That made me think.

"The sanctions will certainly have a major impact on the Russian economy, particularly in the long term."

DER SPIEGEL: Do you think it is clear to Putin how high the price and how tough the sanctions will be if Russian troops invade Ukraine? Not to mention the fact that the West may be even more united in the event of an invasion?

Niinistö: Of course, I don't know what Putin thinks. But Russia is willing to pay high prices for what it considers to be important. The sanctions will certainly have a major impact on the Russian economy, particularly in the long term. sit_analysis

DER SPIEGEL: Within the EU, you have the reputation of being the leader who knows and understands Putin the best.

Niinistö: I'm not sure how well I understand him. But I try to. Just as we all try to. we_self_preserv

Negotiating partners Niinistö and Putin during a meeting in the Black Sea resort of Sochi in 2018. Niinistö says: "I'm not sure how well I understand him. But I try to. Just as we all try to."

DER SPIEGEL: There has been sharp criticism of the government in Berlin for inaction in the current crisis. Do you see it that way as well?

Niinistö: I see that your chancellor has taken action. He was in Washington and he's traveling to Kyiv and Moscow, I think that is very positive. we_pr

DER SPIEGEL: And yet the Germans are reluctant to put the operation of the Nord Stream 2 pipeline on the table when it comes to sanctions.

Niinistö: There were just initial talks in Washington between Scholz and Biden. I don't know what the exact German position is at the moment. In any case, Joe Biden has said that a Russian attack on Ukraine would be the end of Nord Stream 2. sit_info

"I didn't even see this kind of reaction in December from the European Parliament, which usually reacts to everything bad that happens in the world."

DER SPIEGEL: Finland shares a 1,340-kilometer (833-mile) border with Russia. Does that fact mean that you see the current crisis differently than the rest of Europe does?

Niinistö: I was disappointed and surprised by Brussels after the list of demands from Moscow was on the table. If you have a union and then someone comes from the outside and makes demands that may be directed at the U.S., but concern some countries inside the union, then there should be a reaction coming from your backbone. they_acc

If someone is walking across your property, you would also react. But I'm missing this reflex. I didn't even see this kind of reaction in December from the European Parliament, which usually reacts to everything bad that happens in the world. I found that embarrassing. This disappointment sits deeper in my mind and heart than I could express. they_acc

DER SPIEGEL: Finland just decided to order 64 highly modern new F-35 fighter jets for \$9 billion. That definitely makes it seem like you feel threatened by Russia.

Niinistö: I have always emphasized: The most important thing is that we are militarily capable of showing: If somebody wants to come to us uninvited, it will be very expensive. And also, if something really crucial takes place, you will be a lucrative partner if you are strong. In Finland, we have close to 300,000 trained reservists we can mobilize. I don't think Germany has that many. Finland has one of the strongest artilleries in Europe. we_spr

DER SPIEGEL: In the debate about Russia's relationship with Ukraine, the term "Finlandization" has recently re-emerged. Much as the Soviet Union didn't allow Finland to join the Western alliance after World War II, some in Moscow are now demanding that Ukraine should officially become neutral. How do you react to that historical analogy?

Niinistö: I don't understand why people would mix that up with the Ukrainian situation. In Finland, "Finlandization" has a very negative sound. It is reminiscent of the 1970s, when many Finnish politicians thought that you upgrade yourself by being very polite and understanding to the Soviet Union – maybe even more than the Soviet Union wanted. To present such a model to somebody is a totally false idea. they_cr

DER SPIEGEL: Does Russia want to rule Finland out from joining NATO?

Niinistö: I think the situation is the same as in 2016. At the time, Putin said in response to a question from a Finnish journalist: When we look across the border now, we see a Finn on the other side. If Finland joins NATO, we will see an enemy. That was very clear. sit_info

ІНТЕНТ-АНАЛІЗ ІНТЕРВ'Ю Schäuble

History 'We need better cooperation with Russia' Michaela Kuefner
10/01/2020 October 1, 2020 Thirty years ago, Wolfgang Schäuble helped negotiate German reunification. In a DW interview, the president of the Bundestag looks back – and calls for a new cooperation with Russia, based on fairness.

Schäuble speaks with DW to mark 30 years of German unity To view this video please enable JavaScript, and consider upgrading to a web browser that supports HTML5 video

DW: Mr Schäuble, you had a major role in negotiating – indeed, in writing – the Treaty on German Unity. When you look at Germany now, three decades later, is this what you imagined then?

Wolfgang Schäuble: No, but where in the world has anyone ever been able to imagine what is going to happen in thirty years' time? In these past thirty years, too, Germany, like the whole world, has totally transformed. There is no longer a leading world power keeping order. [sit_analysis](#)

For some time the United States appeared to be almost the only remaining superpower. But the world has become more diverse. We could never have imagined, back then, how the East-West conflict would come to an end. But then it did end, miraculously, without war, almost without deaths. And yet that didn't make the world a safer place. Instead, wars were possible once again. Only a few years later, in the middle of Europe. [sit_analysis](#)

Read more: German reunification: What still divides East and West? Wolfgang Schäuble (l) and his East German counterpart Günther Krause did much of the negotiation of the reunification treaty Image: Wolfgang Kumm/dpa/picture alliance Germany's reunification would not have been possible without the United States' role as an ordering power. Now the US is stepping back from world affairs. Are you concerned that America could become a force for disorder? No, I wouldn't say that. I mean, we Europeans, all of us, owe the fortunate developments of the postwar era – fortunate at least for western and central Europeans, less so for eastern Europeans, who had a tougher time – to the fact that the Americans learned a lesson from the First World War and the period between the wars, namely that they must stabilize Europe to prevent a repetition. [sit_analysis](#)

And now the world has totally changed, which is why the chancellor was correct in 2017 when she said, "We will need to take on a greater share of responsibility for our own security." [we_pr](#)

But I hope that in the future we can continue along that path because we share common values, the basic principles of human dignity, democracy, freedom, the rule of law, and also ecological sustainability and social justice. They distinguish us fundamentally, for example, from the very successful Chinese model, which today does hold great attraction, but at the price of total control of the whole of economic, social, and political life. And that's not our vision of how to live. [they_opp](#)

That's why we must try to demonstrate the superiority of a peaceful, balanced order based on ecological sustainability, geopolitical stability, and the principles of western values. We Europeans cannot do that alone. But we need to take a greater share. And the more we take on responsibility and relevance – economic, political, also military – the more we will influence the debate, also in America. Because if we're relevant, we play a larger role than if we're not. [we_hidden_spr](#)

At the time of reunification, many were fearful of a newly strengthened Germany. Now, there are increasing calls for Germany to play a stronger role. Is Germany still too reticent on the world stage? About this fear of a stronger Germany – the situation was a bit more complicated. There were of course, understandably, these concerns in Western Europe. [British Prime Minister Margaret Thatcher was known to have such concerns, the reaction from Francois Mitterrand was similar. In the first few weeks after the fall of the Berlin](#) [sit_info](#)

[Wall, the most reliable support in Europe for Chancellor \(Helmut\) Kohl actually came from the then Spanish Prime Minister \(Felipe\) Gonzales. Otherwise, most of them were a bit cautious. They were wondering what it would mean if 40 years after the Second World War, Germany is again the largest, most populous, and economically the strongest country in Europe.](#) [we_pr](#)

[Read more: No unity 30 years after the end of the Cold War But that passed relatively quickly, especially because they understood that this unified Germany was more a reliable partner in European integration and that this served their interests.](#) [sit_analysis](#)

[A Polish foreign minister said in a speech not that long ago: "We used to fear the strength of Germany - today we rather fear the opposite." You can still feel the enormous resistance to this in the German population and thus also in the political parties in Germany, including in parliament. And yet we have to get used to the fact that others expect us to bear a fair share of the common burden.](#) [we_pr](#)

[Germany – still not all one To view this video please enable JavaScript, and consider upgrading to a web browser that supports HTML5 video](#)

[Thirty years after reunification there are still big inequalities between East and West, especially economically. And right-wing populist parties are stronger in the East.](#) [sit_info](#)

[I would be a little more cautious about Germany.](#) [sit_warn](#)

[The economic differences have become smaller. But the consequences of 40 years of our social market economy were clear then: Full integration into the European Union and into open world trade on the one hand – and on the other, the socialist, bureaucratic state economy, which was just not competitive. Not least because of this, the Eastern bloc as a whole collapsed. It was not able to create living conditions for its citizens as successfully as the liberal order was. The liberal order, including the social market economy, was just superior. That has left deep differences. You can feel them all over Europe.](#) [sit_analysis](#)

Read more: Who can save the liberal world order?

The people in the GDR did not have the opportunity to experience living together with people who came to our country from other parts of the world. So it is not surprising that people who were not used to immigration, perhaps people arriving with different skin color or a different religion, can be more easily mobilized with populist slogans. And this does not only apply to former East Germany. Take a look at the debates in the Czech Republic or in Hungary or in Poland. You can't blame people for that. they_diff

I also want to emphasize: Although we (Westerners) now have a third generation of immigrants living here since the early 1960s, whose grandparents or maybe even great-grandparents came to Germany from Turkey, we still have considerable problems in many parts of western Germany. And that's why we West Germans shouldn't be arrogant towards East Germans. sit_motive

Wolfgang Schäuble was with Angela Merkel when she was elected as CDU party head in April 2000. Image: Reuters/W. Rattay
Reunification would not have been possible without Russia either. But the current Russian President Vladimir Putin feels cheated by history. Has the West failed in its dealings with Russia?

When Putin came to power, he pursued a policy in which, to a certain extent, he wanted to repair the humiliation of the Soviet Union he believed people felt – and he tried that in his own way. sit_analysis

He's not right about Crimea they_cr, but we do need better, fairer cooperation with Russia. Perhaps not everyone in America understood this or handled it correctly in the important years. We must try to achieve better cooperation with Russia – fully respecting Russia's claims and history. And, by the way, we must also cooperate with China. we_self_cr

Without reunification, the emergence of Angela Merkel as a politician would not have been possible. At the moment, many people cannot imagine a Germany without Angela Merkel after 2021. Can you imagine that? we_pr

You know, I grew up at a time when one couldn't imagine the Federal Republic of Germany without Konrad Adenauer. To that extent, yes: Angela Merkel lived in the GDR and would not have become a German chancellor without reunification. But she is a woman of very extraordinary qualities. And that distinguishes her from her predecessors. It seems that she herself will be able to determine when she leaves office. My wife told me a long time ago: "You men never give up voluntarily. Ms. Merkel is different from the men. She will say for herself when it's enough." It seems she can do that. sit_analysis_pos

Read more: Wolfgang Schäuble tells eastern Germans to stop playing the victim
And after that, life will go on. I believe we will still be a strong, free democracy based on the rule of law in ten years' time. We will find a new chancellor. The voters will decide. She will no longer be available. But Germany will go on. And so will Europe. sit_calm

CDU-politician Wolfgang Schäuble is president of the German parliament, the

Bundestag, of which he has been a member for 47 years. Thirty years ago, Schäuble played a central role in negotiating the Treaty of Unification. He was a government minister several times. Schäuble was speaking to DW's Michaela Küfner.

ІНТЕНТ-АНАЛІЗ ІНТЕРВ'Ю Vučić

Vučić for the BBC: "I am proud to say that I am sitting only on the Serbian chair"

President of Serbia Aleksandar Vučić stated in an interview with the BBC that he believes in reconciliation within the region but does not support narratives that perpetually generate new political conflicts and difficulties aimed at harming Serbia and its national interests.

In an exclusive interview on the renowned program BBC Hard Talk with Stephen Sackur, Vučić acknowledged the atrocity in Srebrenica as a horrific crime. However, when discussing the characterization of the massacre as genocide, he emphasized that this was a political initiative led by Germany and Bosniaks.

Responding to Sackur's question regarding the Srebrenica massacre and the UN courts' designation of it as genocide committed by Serbs in 1995, as well as the UN's recent decision to establish a commemoration day for the event, Vučić expressed readiness to recognize the massacre as a terrible crime. He recalled attending the 20th anniversary of the event, bowing his head, and laying a wreath, even as he faced an attack by a crowd. He stated:

"No one denies what happened in Srebrenica. However, when it comes to the classification of the massacre as genocide, that was initiated politically by Germans and Bosniaks. We consider this a political initiative. we_self_just

As you've seen, 109 countries share our stance. People question why other massacres or major crimes haven't been recognized as genocide. If it's about expressing sympathy and honoring victims, I'm always ready to do that. we_spr

I believe in reconciliation in the region, but not in a narrative that perpetually creates new political conflicts and troubles." sit_coop

Territorial Integrity and Allegations of Serbian Expansionism

When asked about the large "Serbian Unity" gathering held last summer, which brought together Serbs and Serbian leaders not just from Serbia but also from neighboring Balkan nations, Vučić dismissed allegations of a "Greater Serbia" ideology. Sackur referenced concerns in Bosnia and Herzegovina (BiH) and Croatia that such events suggest the continued presence of this ideology. Vučić firmly denied these claims:

"That's an invented story propagated by those wishing to harm Serbia and Serbian national interests. they_depersion_exp

The gathering was not about forming a single parliament but about uniting the Serbian people culturally and linguistically. Serbia fully respects the Dayton Peace Agreement of 1995, the territorial integrity of BiH, and the autonomy of Republika Srpska within BiH." we_deflect_acc

Relations with Republika Srpska and Bosnia and Herzegovina

Addressing whether he supports Republika Srpska President Milorad Dodik's calls for secession from BiH, Vučić stressed that Serbia is committed to BiH's territorial integrity, including that of Republika Srpska within it. He highlighted:

"I'm not authorized to make decisions on behalf of Republika Srpska. I respect Dodik but do not instruct him. we_pr

Serbia's stance has always been consistent –we respect BiH's territorial integrity as per international law, the UN Charter, and relevant resolutions." we_spr

He also pointed out the perceived double standards in international reactions:

"When parts of former Yugoslavia sought independence, they received immense support. sit_info

Now, when similar discussions arise, it's suddenly the gravest offense. But rest assured, Serbia isn't seeking any territorial changes or provocations."they_deperson_exp

Strategic Crossroads: Serbia's Position Between East and West

In the interview's opening, Sackur described Serbia as the dominant power in the Western Balkans, navigating a strategic crossroads between strengthening relations with the West, particularly the EU, and deepening ties with Russia and China. He asked Vučić to reflect on his ideological transformation from his early years as a member of the Serbian Radical Party and his advocacy for a "Greater Serbia" vision, which Sackur linked to the tragedies of the Balkan wars.

Vučić acknowledged his past but focused on Serbia's current priorities, asserting that the country is working toward EU membership while maintaining balanced international relations.

"I'm Not Ashamed to Say I've Changed": we_spr

President Vučić's Views in a BBC Interview

President of Serbia Aleksandar Vučić expressed in a BBC interview that he is not ashamed to admit he has changed, though he disagrees with the assignment of blame for many negative events in the Balkans. He pointed out differing views on the roles of Western powers and other influential actors in the former Yugoslavia:

"We have different opinions about who is to blame and who is responsible for many bad things that happened in the Balkans. they_opp

I'm not just referring to our internal issues but also to the role of Western powers and others who had a significant impact on the situation at the time," Vučić said. they_deperson_acc

He also reminded viewers of a Serbian saying: "Only donkeys never change."

"Now I'm 30 years older, and naturally, I'm a more mature person who leads a country and must consider the interests of our people. we_spr

I believe we've made some progress. The economy is of exceptional importance for the country's future. we_hidden_spr

But beyond that, you can't achieve anything without stability and peace," he emphasized.

"Serbia Does Not Provoke Anyone"

Discussing regional tensions, Vučić reaffirmed his belief in peace, stating that Serbia does not provoke anyone and will not do so. He made this point in response to host Stephen Sackur's assertion that the most apparent source of tension and "hostility" in the region today is the relationship between Belgrade and Pristina, and whether he believes there is a risk of renewed war.

Vučić clarified that Serbia has never been asked to de facto recognize Kosovo's independence in the normalization process, under EU supervision:

"Such a request has never been written or stated anywhere. we_deflect_cr

Normalization means living in peace, stability, and calm, enabling the free flow of goods, capital, people, and services, developing our economies, and addressing various issues in an effort to resolve them," he explained.

He attributed the lack of stability in Kosovo to those who "opened Pandora's box," saying:

"When you come to this country and tell our people in Serbia to support Ukraine's territorial integrity, they say yes. But when you come from London, Washington, Berlin, or Brussels and insist on protecting Ukraine's territorial integrity, people here say, 'Go to hell.'" they_cr

"Why Did You Bomb Serbia Without UN Approval?"

Addressing his evolving perspectives, Vučić highlighted that while he has changed many views, he remains critical of what he called illegal actions taken against Serbia:

"Why did your country bomb Serbia in 1999 without a UN Security Council decision? Did you or the so-called Western community violate international law by bombing Serbia, or not? Did you breach international law and the UN Charter by recognizing Kosovo's independence, despite Resolution 1244, which affirms Serbia's territorial integrity?" they_deperson_acc

Vučić questioned.

"Proud to Sit in Serbia's Chair"

President Vučić expressed pride in Serbia's independent policies and emphasized its strategic goal of becoming a full EU member. He stated:

"I'm very proud to sit in Serbia's chair. we_spr

Serbia leads its own independent policy, and our strategic goal is full EU membership. We will undertake all necessary reforms, accelerate processes, and do everything to complete this by the end of 2026. Whether we join the EU in 2027 or 2028 depends on EU member states." we_hidden_spr

However, he underscored Serbia's balanced foreign relations, particularly with traditional partners like China:

"That doesn't mean we will say anything negative about our traditional friends and partners from the East. We have excellent relations with China today." we_pr

He recalled a conversation with former US President Donald Trump, who asked if Serbia had any issues with China:

“I replied, ‘No, we don’t.’ That’s because I always tell the truth to all politicians and statesmen I meet. I may be liked, disliked, hated, or despised, but ultimately, they will respect my consistency.” we_spr

Relations with Russia

Sackur questioned Serbia’s continued energy ties with Russia and its refusal to impose sanctions following Putin’s invasion of Ukraine, despite aspiring to EU membership. Vučić noted that trade with Russia has halved but acknowledged Serbia still receives significant gas supplies from Russia while working to diversify its energy sources:

“We built an interconnector with Bulgaria, and we are negotiating and purchasing gas from Azerbaijan.” we_spr

I recently discussed this with Ilham Aliyev. But we still receive large amounts of gas from Russia.” sit_info

When challenged about Serbia’s refusal to impose sanctions on Russia, Vučić emphasized the country’s independent decision-making:

“As you see, I sit in only one chair. It means we make our own decisions. For example, we’ve supported Ukraine with humanitarian and financial aid –more than anyone else in the Western Balkans.” we_spr

There’s no contradiction in my position we_deflect_cr, but there is plenty of contradiction in others’ actions. they_depersion_acc

Serbia is principled and morally consistent.” we_hidden_spr

President Aleksandar Vučić addressed claims about his alleged frequent communications with Russian President Vladimir Putin, emphasizing that he has only spoken with Putin once in the past two and a half years:

“The one time I spoke to him was when he called to congratulate me on the 80th anniversary of Belgrade’s liberation.” we_deflect_cr

Yet, EU leaders claim we frequently visit Moscow to meet President Putin, discuss various issues, and continue purchasing oil and gas from Russia, portraying Serbia as the sole culprit. We are an easy target,”they_acc

Vučić stated.

When asked about criticisms from former party members, such as Zorana Mihajlović, and political opponents like Freedom and Justice Party leader Dragan Đilas, who accused him of authoritarian behaviour and steering Serbia away from the EU, Vučić responded:

“Zorana Mihajlović said those things a year ago, but she has since changed her opinion –not because we have grown closer but because she now sees the truth. She was a bit upset, which is her right.” we_pr

As for Dragan Đilas, he is our political opponent, entitled to his opinions and to say whatever he wants. Ultimately, it was us who opened the negotiation process with the EU, not them,” we_pr he emphasized.

Freedom of Press and Judiciary Concerns

Sackur mentioned EU concerns regarding human rights in Serbia, particularly freedom of the press and judicial independence, suggesting that these issues distance

Serbia from EU membership. Vučić acknowledged the criticisms but highlighted the nuanced findings of the European Commission's report:

“They say we've made limited progress.” sit_info

Limited progress does not mean regression, so your statement is not accurate.

sit_analysis

That said, I fully agree there are thousands of things we need to improve and work on, which is why we are changing now,” Vučić stressed.

He added that Serbia is working closely with the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) to enhance electoral processes and other regulations.

Economic Achievements

Vučić pointed out that the European Commission's report praised Serbia's economic performance, a detail he felt was overlooked in the criticism:

“In that EU report, it was noted that Serbia's economy is performing perfectly. But you weren't interested in mentioning that. As for the other areas, I agree we need improvement.”they_acc

He highlighted Serbia's robust economic growth and its dominant position in the Western Balkans:

1 50% of the Western Balkans' total GDP comes from Serbia.

1 55% of total exports from the Western Balkans are Serbian.

1 64% of foreign direct investment in the region is attracted by Serbia.

(Euronews, 25.11.2024)

Інтент-аналіз матриця

Ми	Самопрезентація	we_spr
	Неявна самопрезентація	we_hidden_spr
	Презентація	we_pr
	Відведення звинувачення	we_deflect_acc
	Відведення критики	we_deflect_cr
	Самовиправдання	we_self_just
	Самозбереження	we_self_preserv
	Самокритика	we_self_cr
Вони	Звинувачення	they_acc
	Безособове звинувачення	they_depersion_acc
	Викриття	they_exp
	Безособове викриття	they_depersion_exp
	Дискредитація	they_discred
	Критика	they_cr
	Протистояння	they_opp
	Розмежування	they_diff
	Погроза	they_threat
Ситуація	Кооперація	sit_coop
	Заспокоєння аудиторії	sit_calm
	Відмова у проханні	sit_refusal
	Спонука	sit_motive
	Попередження	sit_warn
	Аналіз	sit_analysis
	Аналіз (+)	sit_analysis_pos
	Аналіз (-)	sit_analysis_neg
	Оцінювання (+)	sit_rating_pos
	Інформація	sit_info